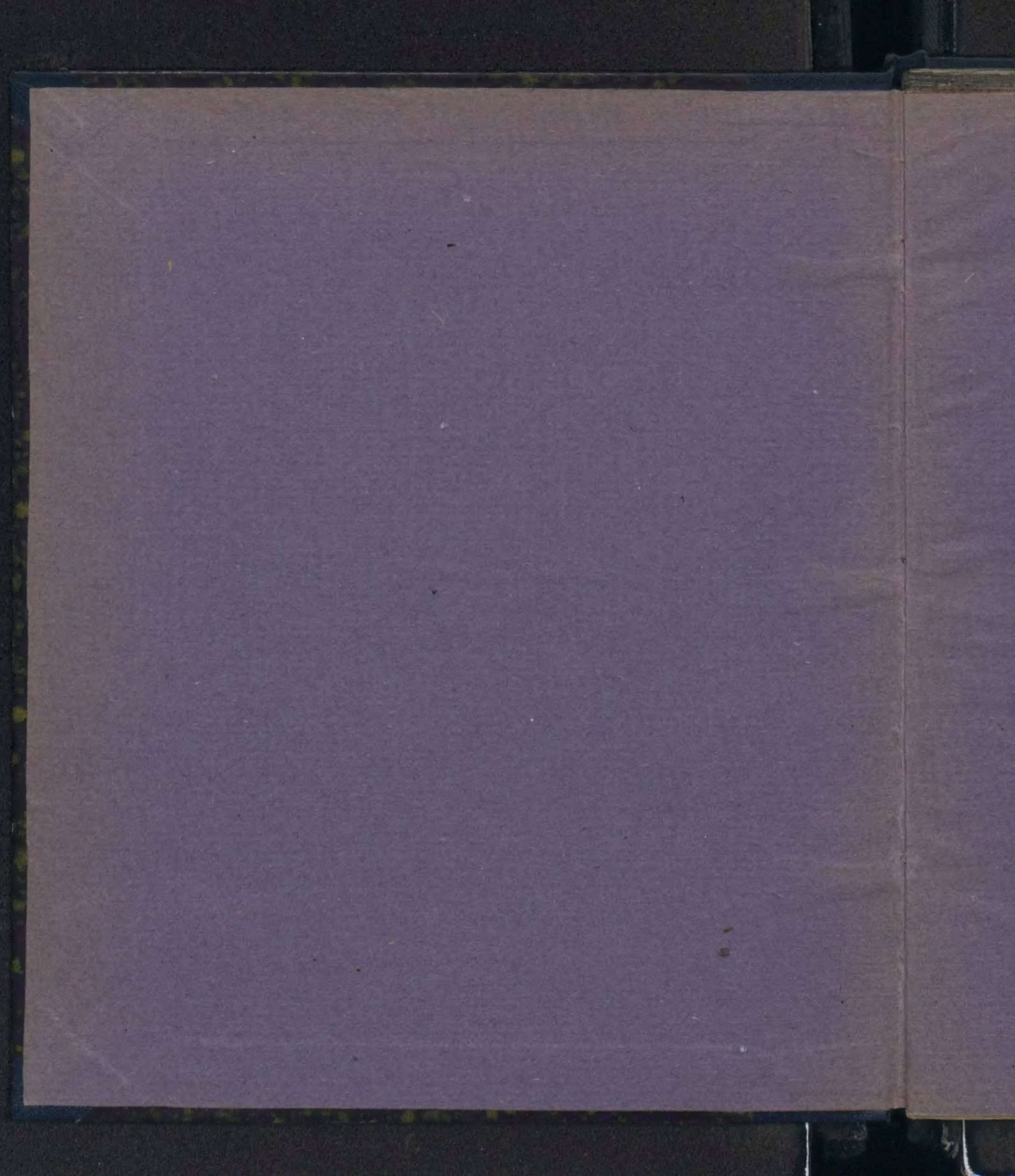
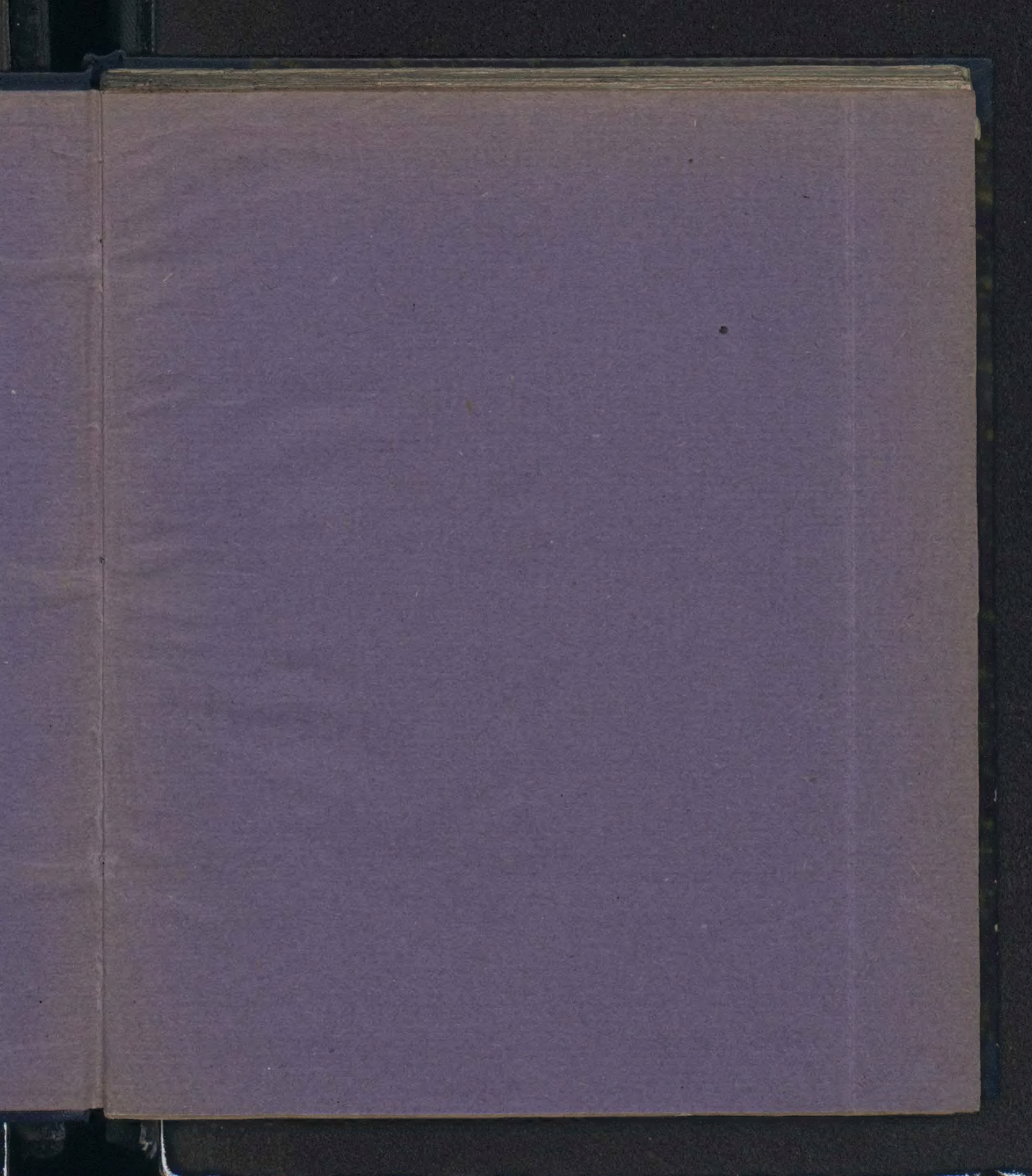

39

46

Dep. ?

N. June 4639

4639

II

John W. Cunningham

Co

w tor

Inf

ooby

sji w

trach

1.) L

2.) M

Przy

3.) L

n

państwo

cały

wiazu

jeogro

wyra

ra cz

ni sk

Celem

Tamże Inflanckie polskie. —

Wybór praw rosyjskich (Полное Собрание Законов)
w tomie XIX. na stronie 553 i. d. pod № 13,850^m, nazywa
Inflanckimi polskimi (Польская Лифляндия) jedną z prowincji
zdobytych od Polski w roku 1772^m Jest to część dawniejszej guberni
witebskiej zamieszkała głównie przez Łotyszów, a z Łotona z
nich mianowicie powiatów:

- 1.) Dynaburg, po łotewsku Dynaburga, Динабург.
- 2.) Prekucja, po niemiecku Positten, po łotewsku Prejskone,
Prejskone.
- 3.) Lucyn, po niemiecku Ludsen, po łotewsku Luza, Лотца.

O tej części dawnego, kanonowi rycerzy mieczów przynależącego
państwa, która sięgała się do prowincji nadbaltyckich, w mu-
seach tu i ówdzie pojedynczo wzmiankach, nie tylko nie roz-
wiązują ważniejszych kwestyj, ale, mianowicie pod względem
geograficznych, statystycznych, etnograficznych i historycznych
wyrazów, wpadają często w ciąg błędów, tak dalece, iż zbici z to-
ru czytelnicy, nie zawsze wiedzieć mogą gdzie kraj ten leży, ja-
ki układ jego, jaka jest jego ludność i. t. d. —

Celem niniejszego szkicu, jest ukazanie w obokrętniejszym obwodzie

właściwości rzecznej prowincji. Kład mały ten przychylnie
 ku rozszerzeniu wiadomości o tej krainie postugujący, znajduje ma-
 że u obcych jano i u mieszkańców zarówno dobre przyjęcie. —
 Obcy albowiem, w braku widziow przyrodzenia tamczonych sko-
 lic, na tak Wługo wyrażajnie przebywać tam zwysli, aby się do-
 łali oznajomić z właściwościami ludności i natury, mieszkańcy zaś
 rzadzi są powszechnie innemi wcale przedmiotami. —

A. —

Początkowe stanowisko Inflant polskich gruba onrywa
 pomroka, której Dotychczas rozświetlić nie zdołano. Czy Łotysze
 byli najpierwszymi tej krainy mieszkańcami, czy może później
 w czasie emigracji ludów, do niej wtroczyli i plemiona fiński
 z tych okolic wygnali, rzecz jest nie rozwiązana. To tylko pewna
 iż najpierw Sławianie, Litwini, Łotysze i Estonowie jednocześnie
 krainę tę zamieszkiwali i między sobą o jej posiadanie wal-
 czyli. — Dopiero w czasie gdy Bracia Mieczowcy zabory swoje tu
 posunęli, religję chrześcijańską zaprowadzali i warunki warowne
 sili, ludy te rozmaite zaczęli się ztąd wynosić: Sławianie i Estoni
 na wschód i północ a Litwini na południe, zostawiając Łotyszom
 mię tę bez dalszego o nią spora. Wolni Łotysze stali się niewolnikami
 Rycerzy. Komtur Ernest von Ratzeburg, zbudował w 1244 r. za-
 mien; pod nazwą Dynaburg, na stacji niemieckich szlaków żelaznych,

Potyżone
 poronij
 gierskie
 albo pawna
 'mieszanie
 i' walc
 nioje tu
 rowne wro
 'cstom
 t skom - kien
 wchianami
 k. w. kar
 kagorze

...w. lein
Wojt
mal
burg
simid.
Fichte,
mexya
nad je
lonemi
precie
na. ag
xanna
marg
i. tran
xamien
id. me
a. iag
ry. eay
(+) ...
carg, m
nes pils
termini
mimo

w tem. właśnie wieściu głosi, się, królowi, arnoldowi, dynastów
 Wojt zanoim Othauerburg, w 1283 r. warowni, (Thronen) z zamkiem
 mał zezna. Ktorna. Pr. i. k. Bismarck rygnie. Hinderlaj, (Hagde)
 Burg zamu. Throntalburg, (Thronberg) po Ktornu - Thronen, (Hagde)
 smid, y. renami Ktornu i Cwinteta (Cest); trzybismarck, (Hagde)
 Ktornu, w 1283 r. klasztor warowni. Harynauz (Harynauzen); a krój
 zeznani. Harynauz zmu Bruggenowej. 1399 r. zamien. Luy. n. (Luisen)
 mał jezioru. Ktornu imienia. Na. obkernych, tych, ciennemi, sossu i zi-
 lonemi, żeby zarosłych, równinach, razła nie jedna, urawa Ktorna
 przeciw napadom. od strony. wschodniej. Prusinców i Ktornu
 narażonych - się, o zdobycie. położonych. tu. warowni. Prusinców
 zamku. Ktornu i Lucynskiego, tudzież, wamku. Ktornu. klasztoru
 Ktornu, na wyspie, jeziora. Ktornu imienia; istnieją. jeziora,
 i Ktornu, są, szczególnie w Prusincach i Lucyni, jako pomniki
 zamienchłej przeszłości. —

Tak więc kraina ta z mierznaniami swemi należała, części,
 do Duchownictwa części. do zakonu krzyżaków - mieczowców, a
 w ciągu. brustannych wojen przechodziła, już to w ręce. tych
 rycerzy, już - i to najczęściej - pod władzę, potężnego w owym czasie.

(+) Według innych, źródeł historycznych. zamku dynastów. zmucał Antu-
 burg, ma. Ktornu, (nazwany. po imieniu. Ktornu a. Ktornu). Ktornu
 res. Ktornu, w miejscu. zwanem. po. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu.
 Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu.
 Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu.
 Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu. Ktornu.

królestwa polskiego, już Carstwa rosyjskiego, już królestwa szwedzkiego, aż nakoniec, po skończonej między polską a Szwecją wojnie o sukcesję, przez traktat Oliwski w 1660^{ym} roku dostała się Polsce, i do pierwszego podziału polski stanowiła część osobnego królestwa, mającą Synabury za stolicę, a nosząca tytuł województwa inflanckiego, zarządem zaś rządziła się: Inflantem inflantem. W 1772^{ym} po pierwszym podziale polski przyłączono tę krainę do Namiestnictwa połockiego, przemienowanego później gubernją witebską. Do 1772^{ego} roku Inflanty polski podzielały w sobie wszystkie zmiany losu byłego królestwa polskiego.

II.

Inflanty polski. Długość między $43^{\circ}20'$ i $45^{\circ}50'$ długości wschodniej, a szerokość $53^{\circ}45'$ i $57^{\circ}23'$ szerokości północnej. Granicę na wschód z powiatem dypsińskim i sibiżskim gubernji witebskiej i Cypura gubernji pencewskiej. Od 19^{go} lutego 1864^{go}, powiat dypsiński oficjalnie przynależał do Inflant polskich, gdyż, na prośbę tamtejszej szlachty, za najwyższym rozkazem, brał ją w całość włączenia w ów powiat Inflantem inflantem. Wobec tego i na miejscu powiat rozciągnięty, granicę naturalną. Tym powiatem tworzy rzeka Sarjanka i z Cypurą Siniucha (cuma piers) oraz ciemne bory. Dalej Inflanty polski granicą na północ z powiatem Cetruskim gubernji pskowskiej, podobnie odwiercami lasami i małe przystępnymi trzawiskami; na zachód z powiatem Wers

(1) Staryj Arania w tym punkcie zawane.
przypisan Stomacha.

Turner Street

for 1/2

sta sa su

osobna

Septu

11

Wm. Walker

to potency

Podziękuję

изг.

re school

mal schön

Справка

... of ...

Tamela

10. 11. 1881

7. *Ant. 1*

1800

in Nova

на ригу

z powrót

Asami.

1871 - 1872

ma (sa), 1

6.
= detest

ryggenig

lygk. e

peria i

seno die

Munro

i. n. i.

Dobra.

Gou

mid □

u pa cup

6.) Dub

" 1

izicure

A.)

Praxm

acym

4.2

4.2

racz

2.)

401 40

3.)

4.)

2. Sensko-Walsztyn. Inflant i Tasiugoch. (Liwoni) czyli gubernii
rygańskiej; a na południu i południowym - tak nazywanym Oberlandem,
czyli Semigallją, gdzie Dzwina naturalną tworzy granicę, aokolwicz
przez dolne i górne inflantenickie i tasiugochskie rzeki, do
których Dzwina w głąb Kurlandji rozciąga się, jak n.p. Ahlberg,
Müsselt, Dwela, Bower, Muenthof, Katten-brunnen, Prochalski,
i. n. i. i przed niewielką laty Enggrawen, Buschhof, Muenthof, oraz inn
dobra. —

Polioptila melanotos trzech. Światła młodo 2, 5
 and □. Główna rzecz. *Polioptila* jest typowa. Do niej
 ulega: 1) *Polioptila*, 2) *Polioptila*, 3) *Polioptila*, 4) *Polioptila*, 5) *Polioptila*
 6) *Polioptila*, 7) *Polioptila*, 8) *Polioptila*, 9) *Polioptila*, --

"Koch. tu nam. Łęzi. wolno mieć wron. poszczególny na to
dzwieć. men. wpływających do Drwiny."

A) Przełaz Barjana bierze swój początek w blizkości jeziora Prasna w pow. rzyckiego w biegu znaczącym strumieniem w pow. łucyński skręca na północ, i dalej ciągnie się ku Dźwini, stąd aż do wybiegu ujeżdża granicą między powiatami łucyńskim, rzyckim i dynaburskim z jednej strony a pruskiem z drugiej.

2.) *Succisa*, *Polygala*, *Lonicera*, *Berberis*, *Rubus*, *Cornus*, *Malva*, *Alcea*, *Hieracium*, *Geranium*, *Stachys*, *Mentha*, *Salvia*, *Origanum*, *Thymum*, *Urtica*, *Achillea*, *Camphorosma*, *Elephantopus*, *Scrophularia*, *Veronica*, *Antennaria*, *Dielytra*, *Primula*, *Viola*, *Centaurea*, *Leucanthemum*, *Anthemidis*, *Oxytropis*, *Trifolium*, *Medicago*, *Galega*, *Lotus*, *Ononis*, *Asclepias*, *Verbascum*, *Adonis*, *Nigella*, *Delphinium*, *Consida*, *Knautia*, *Hypericum*, *Linum*, *Flammula*, *Eryngium*, *Yucca*, *Agave*, *Dasylirion*, *Xanthoxylum*, *Opuntia*, *Cylindropuntia*, *Ficus*, *Quercus*, *Ilex*, *Myrica*, *Sagittaria*, *Najas*, *Chara*, *Sparganium*, *Vallisneria*, *Zosterophyllum*, *Wolffia*, *Monarda*, *Hebe*, *Androsace*, *Phlox*, *Draba*, *Cruciferae*, *Brassicaceae*, *Convolvulus*, *Ipomoea*, *Passiflora*, *Conoclinium*, *Helianthus*, *Aster*, *Senecio*, *Rudbeckia*, *Coreopsis*, *Chrysanthemum*, *Compositae*, *Ericaceae*, *Juniperus*, *Cedrus*, *Pinus*, *Taxus*, *Larix*, *Abies*, *Thuja*, *Podocarpus*, *Sequoia*, *Keteleeria*, *Nothofagus*, *Podocarpaceae*, *Coniferales*, *Gymnosperms*, *Angiosperms*, *Monocots*, *Dicotyledons*, *Equisetum*, *Polypodium*, *Marattia*, *Psaronius*, *Calamites*, *Sphenopteris*, *Pteridium*, *Adiantum*, *Polypodiaceae*, *Filices*, *Marchantia*, *Funaria*, *Anthoceros*, *Plasma*, *Protoplasma*, *Cellulose*, *Chitin*, *Silica*, *Calcium phosphate*, *Magnesium sulfate*, *Potassium nitrate*, *Sodium chloride*, *Ammonium carbonate*, *Hydrogen peroxide*, *Oxygen gas*, *Nitrogen gas*, *Carbon dioxide*, *Water vapor*, *Humidity*, *Temperature*, *Pressure*, *Wind speed*, *Cloud cover*, *Rainfall*, *Solar radiation*, *Photosynthesis rate*, *Respiration rate*, *Growth rate*, *Survival rate*, *Reproduction rate*, *Dispersal rate*, *Extinction rate*, *Evolutionary rate*, *Genetic drift*, *Gene flow*, *Speciation rate*, *Adaptation rate*, *Innovation rate*, *Extinction rate*, *Mass extinction*, *Background extinction*, *Pre-extinction*, *Post-extinction*, *Extinct species*, *Fossil record*, *Stratigraphy*, *Geology*, *Palaeontology*, *Archaeology*, *Anthropology*, *History*, *Philosophy*, *Science*, *Technology*, *Art*, *Literature*, *Music*, *Theater*, *Cinema*, *Television*, *Radio*, *Internet*, *Mobile phones*, *Computers*, *Software*, *Hardware*, *Networking*, *Security*, *Privacy*, *Freedom of speech*, *Human rights*, *Democracy*, *Capitalism*, *Socialism*, *Communism*, *Religion*, *Spirituality*, *Philosophy of life*, *Meaning of life*, *Existentialism*, *Nihilism*, *Optimism*, *Pessimism*, *Realism*, *Idealism*, *Materialism*, *Immaterialism*, *Dualism*, *Monism*, *Reductionism*, *Holism*, *Interconnectedness*, *Unity*, *Harmony*, *Balance*, *Equilibrium*, *Stability*, *Change*, *Progress*, *Innovation*, *Discovery*, *Knowledge*, *Wisdom*, *Understanding*, *Insight*, *Clarity*, *Truth*, *Reality*, *Existence*, *Being*, *Nothingness*, *Void*, *Emptiness*, *Formlessness*, *Shapelessness*, *Boundlessness*, *Limitlessness*, *Infinity*, *Eternity*, *Timelessness*, *Spacelessness*, *Dimensionlessness*, *Weightlessness*, *Volumelessness*, *Arealessness*, *Lengthlessness*, *Widthlessness*, *Heightlessness*, *Depthlessness*, *Surfacelessness*, *Interiority*, *Exteriority*, *Inner space*, *Outer space*, *Universe*, *Cosmos*, *Galaxy*, *Solar system*, *Planet*, *Moon*, *Star*, *Black hole*, *White dwarf*, *Neutron star*, *Pulsar*, *Supernova*, *Comet*, *Meteorite*, *Asteroid*, *Minor planet*, *Dwarf planet*, *Planetoid*, *Trans-Neptunian object*, *Centaur*, *Scattered disc object*, *Oort cloud*, *Interstellar medium*, *Dark matter*, *Dark energy*, *Big Bang*, *Cosmic microwave background*, *Universal expansion*, *Accelerating universe*, *Heat death*, *Big Crunch*, *Big Rip*, *Big Bounce*, *Cyclic model*, *String theory*, *M-theory*, *Quantum mechanics*, *General relativity*, *Special relativity*, *Newtonian physics*, *Classical mechanics*, *Electromagnetism*, *Thermodynamics*, *Statistical mechanics*, *Fluid dynamics*, *Acoustics*, *Optics*, *Atomic physics*, *Nuclear physics*, *Particle physics*, *High-energy physics*, *Condensed-matter physics*, *Biophysics*, *Chemical physics*, *Environmental physics*, *Earth science*, *Planetary science*, *Astronomy*, *Astrophysics*, *Space exploration*, *Robotics*, *Artificial intelligence*, *Machine learning*, *Deep learning*, *Neural networks*, *Computer vision*, *Natural language processing*, *Speech recognition*, *Image recognition*, *Facial recognition*, *Handwriting recognition*, *Pattern recognition*, *Data mining*, *Information science*, *Library science*, *Archives*, *Preservation*, *Digitization*, *Digital preservation*, *Digital library*, *Digital archive*, *Digital repository*, *Digital collection*, *Digital resource*, *Digital service*, *Digital user*, *Digital community*, *Digital culture*, *Digital identity*, *Digital citizenship*, *Digital rights*, *Digital privacy*, *Digital security*, *Digital freedom*, *Digital democracy*, *Digital capitalism*, *Digital socialism*, *Digital communism*, *Digital religion*, *Digital spirituality*, *Digital philosophy*, *Digital science*, *Digital technology*, *Digital art*, *Digital literature*, *Digital music*, *Digital theater*, *Digital cinema*, *Digital television*, *Digital radio*, *Digital internet*, *Digital mobile phones*, *Digital computers*, *Digital software*, *Digital hardware*, *Digital networking*, *Digital security*, *Digital privacy*, *Digital freedom*, *Digital democracy*, *Digital capitalism*, *Digital socialism*, *Digital communism*, *Digital religion*, *Digital spirituality*, *Digital philosophy*, *Digital science*, *Digital technology*, *Digital art*, *Digital literature*, *Digital music*, *Digital theater*, *Digital cinema*, *Digital television*, *Digital radio*, *Digital internet*, *Digital mobile phones*, *Digital computers*, *Digital software*, *Digital hardware*, *Digital networking*, *Digital security*, *Digital privacy*, *Digital freedom*, *Digital democracy*, *Digital capitalism*, *Digital socialism*, *Digital communism*, *Digital religion*, *Digital spirituality*, *Digital philosophy*, *Digital science*, *Digital technology*, *Digital art*, *Digital literature*, *Digital music*, *Digital theater*, *Digital cinema*, *Digital television*, *Digital radio*, *Digital internet*, *Digital mobile phones*, *Digital computers*, *Digital software*, *Digital hardware*, *Digital networking*, *Digital security*, *Digital privacy*, *Digital freedom*, *Digital democracy*, *Digital capitalism*, *Digital socialism*, *Digital communism*, *Digital religion*, *Digital spirituality*, *Digital philosophy*, *Digital science*, *Digital technology*, *Digital art*, *Digital literature*, *Digital music*, *Digital theater*, *Digital cinema*, *Digital television*, *Digital radio*, *Digital internet*, *Digital mobile phones*, *Digital computers*, *Digital software*, *Digital hardware*, *Digital networking*, *Digital security*, *Digital privacy*, *Digital freedom*, *Digital democracy*, *Digital capitalism*, *Digital socialism*, *Digital communism*, *Digital religion*, *Digital spirituality*, *Digital philosophy*, *Digital science*, *Digital technology*, *Digital art*, *Digital literature*, *Digital music*, *Digital theater*, *Digital cinema*, *Digital television*, *Digital radio*, *Digital internet*, *Digital mobile phones*, *Digital computers*, *Digital software*, *Digital hardware*, *Digital networking*, *Digital security*, *Digital privacy*, *Digital freedom*, *Digital democracy*, *Digital capitalism*, *Digital socialism*, *Digital communism*, *Digital religion*, *Digital spirituality*, *Digital philosophy*, *Digital science*, *Digital technology*, *Digital art*, *Digital literature*, *Digital music*, *Digital theater*, *Digital cinema*, *Digital television*, *Digital radio*, *Digital internet*, *Digital mobile phones*, *Digital computers*, *Digital software*, *Digital hardware*, *Digital networking*, *Digital security*, *Digital privacy*, *Digital freedom*, *Digital democracy*, *Digital capitalism*, *Digital socialism*, *Digital communism*, *Digital religion*, *Digital spirituality*, *Digital philosophy*,

3.) Игра заднего меча значенія. —

4.) Krasljano (Gora) sve nastani i jiziora Slivica prebija

z jeziora Łowy, i wpada do Dźwiny w pobliżu zamku Kras-
ławskiego godnego uwagi przez malownicze swoje położenie. —

5.) Łikwała, podobnie jak Świra, jest bez znaczenia. —

6.) Dubna, w powiecie Dynaburskim, ma swoje źródło w bliskości
miejscowości Drycznyj, przebiega wyznaczoną jezioro Świer, do tam-
tego jeziora wyschnowskie, wyższe, i niższe, i wpada do Dźwiny przy
stacji Rygińsko-Dynaburskiej żelaznej kolei Lübenhofu. Do Dubny
wpływa rzeka Jasza z obu brzegów stronnych pięknym obrosłym
lasem, a nad nią położone są nie bez wdzięku majątki: Góra
Jasza i Jaszmajza. —

7.) Mała, bez głębokości i spławna Likawienka, wypływa z jeziora
Stropu, i wpada do Dźwiny między stacjami Rygińsko-Dynaburskiej
żelaznej kolei Dynaburgiem i Lisną. —

8.) Świr bierze swój początek w pow. Łowy: w pobliżu zamku
Wārslan, i wpada do Dźwiny niedaleko stacji żelaznej kolei
Trēpenhofu. —

9.) Ławiszta, pow. Łikawski. Zjeżdżała na szczególną oz-
naczenie z powodu wielkiego swego Wł. Inflant polonickiego znaczenia;
lecz tylko jej źródło i ujście należą do tej wsi, reszta zaś do
polańskich części ziemian Inflant (Livland), które do dzisiaj
polono-inflanty włościanów zwia Inflantami Świeckimi.

Nad tą, lubo małą, rzeką, wypływa z jeziora Lubana
mającego ono dwóch mil $\square$ powierzchni, i wpada do Dźwiny,

u Kras-

Ukhoru

z, po tem

ny przy

Hubny

trastych

Gorna

z iekora

Nynabunty

zasmu

notie

etna w-

macernia;

zas' De

so'kisiay

imi.

banu

kwiny,

pod s

-mierzny

rodziła

który r

witebska

b) Sedis

Lu

na) nitore

Wieling

meur.

y

oblewają

raś Lub

W

Kuracy

Palrych

wem. po

zmarły

nierma

splawna

satnyen

(+) Auto

niogo, ni

Glorum

a z ta

pod starożytnym, szwedzkim. stańcem, punktem między gra-
-nicznym między królestwami polskiem i szwedzkim, obecnie zaś
rozdziałającym tytuś dystryktu szwedzkiego czyli niemieckiego od polskiego,
który raczej to prostu przerodził się wstęp graniczny między guberni
wileńską i sygocką. Do Lwinty wpadają: a) Isa, czyli Wiskula,
b) Seles i c) Balt-uppa. Wszystkie trzy są po większej części bagienne.

Dalej możemy pominać Ludry (w starych kronikach zwanej Lud-
na) która z uściu jezior pod miastem Lucynem wypływa i do rzeki
Wielkiej w pskowskiej guberni wpada. Podobnie Shill-uppe i Sturwe
rzeki graniczne między Sibiakiem i Ostrowiem.

Z jeziora Praina wyrzyna się i bystro pędzi Reizenna (Rzezyca)
oblewając wzgórek uwieńcony ruiną zamku rzezyckiego, i wpada do jeziora
Łubany, który pochłania także bystro płynącą Mastę. (H)

Wszystkie te rzeki nie są wielkie, lecz wiele z nich jest ważnych jako
żużących do spławu drewna rożnego i w Sygockiej części do Dniewa i stron
palszych. Ze pskowem szczególnie, w 20 latach ostatnich handel dre-
wnem podniósł się do znaczących rozmiarów, gdy właściciel (miejscowo
zmarły) nieprzebranych marynarskich lasów, po oczyszczeniu kosztownym
i uciążliwym dożyciu rzecz. Nędzy i Sturwey, stworzył komunikację
spławową z rzeką żeglowną Wielką w guberni pskowskiej, dla spławiania kół
salmowych zapasów drewna aż do Szwecji.

(H) Autor opuszcza rzecz Dagda, rozdziałając powiat Dymarski od Mazi-
skiego, która wychodząc z małego jeziora i łącząc się z drugą płynącą z jeziora
Polzuna, przebiega w szum wielkiej rzeki Dagda i wpada w Ossienicę,
a z tą w Varjanę, z którą wpływa do Dniewu.

Graypison. Homara.

Przebieg jest tu mierny, które podobnie jak pomienione węgierskie rzeki, pomimo jej irracjonalności, przystępnie cieką, a cieką ich granicami tu i owdzie porastają. Komunikacja wodna między morzem a wieloma jeziorami i jezior, równie jako i przez otwarte szerzenie głównej rzeki. Długość odległych w niej progów (szkarp) czyni zegluga na niej niebezpieczną; albowiem krócej najbezpieczniej jest miejscami brykami skały hamującymi bieg wywołanej wody, i tworzącymi w niektórych punktach tak nazywane wrota, przez które woda gwałtownie przebiega. Z tego powstają niebezpieczne prądy, szczególnie tam gdzie się koryto rzeki rozszerza, a lubo po tej lub owej stronie nurt płynie spokojnie, miłośnicy żeglować nie pozwalają. Te prądy utrudniają żegluga, i są przyczyną częstego rozbicia się statków. Lada większe barki, strugami zwane, mogą tylko przy wiosłowaniu szybciej wodzie żeglować w dół rzeki, podczas gdy mniejsze (koci), nawet w porze letniej, w dół i w górę przebiegają za pomocą wiosła i nurtem, albo liny, ciągniętej przez ludzi przeciw nurtowi.

III.

Wiosna jest także jezior w Inflantach polskich, zwanymi jeziorami atoli są następujące:

- 1.) Lubani. (na starych mappach geograficznych zwany „Mare Lubanum”) na granicy gubernii Liflandzkiej. —
- 2.) Prakno (*) w pow. nary. Długość na dwie mile, a na miłę blisko

(*) Prakno zwano się Prakno. przypisanie Prakno. —

[illegible]

ch, 2 macz

May 11 March

My Sister

~~22~~ 22

Swedish
(Prerogative)
Ty ruypp
3). Sic

just 20
10000 p
wupra
fca. m
vunki
nossten

göra
fotia
votia
stret
duion
Kut
Driigcin

(XX) (D)
ilera ku
over teg
in kon
dyin bu
proce

środku, z którego, jasny powidzieli wychodzi rzeczka Przełęcz (Przełęcz) i do Lubana wpada, a z tamtąd pod imieniem Cwirszty wypływa. —

3). Siewer (Siewier) w powiecie Dynaburskim. (XX)

Stwierdził. Trzema temi jeziorami, najgłówniejszym — uważa jest Luban, już z tego oraz Przełęcz, z ostatnich 15-20 latami próbowano poziom jego zniżyć, aby przez to masę stojących go bagien — uprawną czynić ziemię. Przetem, na znajdującą się w bibliotece miasta Rygi mapę (hydrograficzną) rzeki Cwirszty, inżynier w randze hydrografera Wille pomysłu, do osiągnięcia na wielkim koszcie, przez umiejętne osuszenie, rezultatów nadzwyczajnych.

Do jeziora, na mil (dwa) Wierst (Wierst) od niego i na milę z górą Sierocka, pochłania główne strumienie, ze strony południowej doń wpadające, i wypływa na rogu swym równoległym. Cwirszta, która, przebiegając pierwą, ma stoki w tym kierunku, zatakuje się, w tym kierunku, południowi, i naprzeciwko — na zachód dąży ku Przełęcz (Przełęcz) — Kutkowi — rzecznego Wieru. Cwirszta, po przebiegnięciu około piętnastu mil od wejścia swego z Lubana, kieruje się do po-

(XX) Do tych wielkich jezior należą Przełęcz (Przełęcz) i Przełęcz oraz Przełęcz, która autor opuszcza, a przeciw jezioru Przełęcz (na którym jest miasteczko i dwór tego imienia) ma już na jenniej wprost Przełęcz, i z górą 500 Przełęcz — Przełęcz. Ten wypływa rzeczka Przełęcz, od Przełęcz (Przełęcz) od Przełęcz (Przełęcz) do Przełęcz (Przełęcz), bo Przełęcz (Przełęcz), przez innych ryb, leżące w wielkiej ilości obfitości. —

południowo-zachodniego rogu na odległość, która, w prostej linii, wynosić może nie wiele więcej jak dwie mile; nie ma by może wykopaniem kanału w tym kierunku spuścić część wielką jeziora, i tym sposobem osuszyć zalane wodą wokoło niego pustkowie. Widać wyraźnie z karty hydrograficznej biega Ewirsztaj, naturalną komunikacją wodną między południowo-zachodnim rogiem jeziora i na mil blisko do ubiegłej odci Ewirsztaj, a tąd możnaby się skarzyć dośledzenia, o ile ona by częściej stać się mogła - koniecznie kanałem do osuszenia.

Przed niedzią wzięte do Tyberias na próbkę roboty nie doprowadziły do pożądanego rezultatu, nie idzie zatem, ażeby rzecz ta była do wykonania. nie podobna. Przedmiot jest tak ważny, iż pomysłowe rozwiązanie trudności tego hydrotechnicznego zadania, powinno być wzięte w uwagę mieszkańców Inflant polskich i sąsiedniego powiatu Wendyskiego gub. Liflandskiej zainteresować w stopniu największym. (H)

(procz trzech wyznaczonych wieżek jezior inflant. Łubany, Stary i Chwierz, wypadła w rękę innych. nie kilku innych rozmaitych wieżek. skądbyś niektorę jeszcze, a mianowicie

(X) *Sia Desideria* - przypisek - *Thomas*.

devo te j

erile; mo

1888

recd 2/2/71

Marie L.

12. *Liriodendron*

mine

1000

note -

entire

Wat is mijn

229-

вдова

genui.

now by

...me-

there -

antisch

nick & co

announcing

nie

w pow.

trudno

Zamiesz

Do toż

jęgo pi

wiame

guy wy

nicz

sara d

brz

rystyn

nych i

wa Wa

lin

izy

podom

szc. Jec

wołinas

miano

rajone

(x) (x)

Wzrost

Łasem

(xx)

Leży główny charakter krajobrazu tworzą milowe, płaskie, rolnicze poorane równiny, częste, wielkie i porzeczne jeziora, co jest ich szczególną na granicach gubernii siemski i pomorskiej, niekiedy niegłębokie, rozległe bagna, a mianowicie w okolicy Lubanów i częściowo także sąsiedztwie przez bagna, a częścią szczytami i białymi przez lasy i doliny całości w gęstych lasach i strumieniach.

Główną tej krainy, a wyjątkiem mając płotnistych, stała się powiększona część z gliny i piasku. Cała strona jej zachodnia, od Lubanów aż do brzozy i Dzwiny, zawiera w sobie wiele dobrego, bogactwa i bogactwa, mających, gdzie przesunęła. Stwierdziła się mianowicie tak nazwane birze i borowiska: wieńcowe i młode, polne, stęble, stęble, dobra Borohowskie, Byberzowskie i Kierdowskie, rozciągają się od Lubanów aż do ujścia Dzwiny. Lasy te są piaskiste, w lasach są małe, i tylko w miejscach niektórych pow. masywnie.

Wadliwa i natura do rolnictwa glęb, stała się, w skutek coraz staranniejszej uprawy, płodozajna rola. Lasy i sianożęci obfitości, wreszcie i wody dostatek. To wykorzystanie wagi, i wkrótce tę naturę można pisać z najurodzajniejszych i bogactwionych, i zdatnych do uprawy roli i chowu bydła, gdzie włościanin może mieć na dobre nadzieję. Przez wody i rzeki do pociągów, ażeby się udało i w okolicy Lubanów, których mieszkańcy, choć leniwi, ażeby do nich odcinanych korytów po wodę chodzić mieli, albo niepać studnia, wolać gasić pragnienie już to wodą z bagna, już kwasem przynależnym na wzór ros-

(*) Lasy były przed niedawno. Są to, ale już nie jest odcienie.

...kugum
...ogate lasy
...ij, niez lita
...i czegoc
...biegu
...ni.
...k-, mtaia
...ia, po
...obnie
...miano
...zych po
...nia, ranc
...Lany czys
...istorych
...kum cora
...obfitor
...waru
...klatnych
...re na do
...w onolica
...da lonych
...ie pragnie
...wzor ros
...e.
...ma.

[Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side]

syj...
co ma

temi

ma

ono

ve

powia

winia

ten

goy

da do

ma pro

prusa

boqaty

czoneg

T

onolic

Kirash

sz: tzy

sz

nowca

mi szp

okry

syjskiego, a którego chłop łamczyny nazywa po łotewsku Psire,
co ma odpowiadać wyrazowi niemieckiemu Getränk (napój).

Bagna i trzęsawiska porośnięte mechami, sitowiem i karłowatymi
krzewinami, siedliska rozmaitego gatunku ptactwa wodnego,
znajdują się szczególnie w zachodniej i północnej części tej krainy,
w okolicy Lubanu miały otrzymującego przybytni odprowadzających
doni rzeczki i rzeki. Nieporównanie mniejsze, i niższe z sobą
powierzchnie bagna, spotykają się wszędzie, często także głuche trzęsa-
wiska porośnięte kłopotliwą powłoką, tak nazywaną wodą zieloną;
ten to polny powierzchni błot tego rodzaju bodaj sprawił, iż
gdy dobra rybnia Prille, przez Hermistra Kanonu Bernarda
Borcha w 1472 roku zafundowana, obecnie zaś przed dwiema laty
na jej miejscu wystawione zostały, w ogłoszeniu drukowanym o tej
przemyśle wyrazów; iż, „w Dobrach. rzecznych. uważają się ślady
„ciężkiej bardzo rudy zielonej, zawierającej jeno przedsiębierzy doświad-
czonego.”

Jedyną ujemnością że w Inflantach polnych nie brak
okolic pełnych malowniczości. Droga prowadząca z Dyneburga do
Krasławia, kaszkuje pod tym względem nadzwyczajną wzmian-
ką: trzymając się towiem ciągle brzegu prawego Dźwiny, spuszcza
się w dolinę łęczyści jej wypełnioną, wskutek wiecznego pias-
kowca, opasaną zielonych stron, tu i ówdzie na spadzistych gęste-
mi sędziwymi lasy, a; kwitnąc się lub rozszerzając na przemian,
wzwyż od ocean. w swych częstych zwojach rozmaite widoki, które

rych piękności tem silniej podrażniających i niekiedy im mniej się
spotkać twóć takiego spójnicia. Jasionie, pszczoły miodowe, Dę-
naburkiem i Stryburburkiem ciągnie się taniec, z małemi wyją-
kami podłaz Dłuszy, która szczyt górną w prawego brzegu una-
kuje urwiska, i szumem wody z daleka prądy gwałtowne rapo-
wiada. Jasionie, rzucając brzegi, zapaść się w piękne
obszary lasu, w których mieszanina dębów, lip, olsz, brzo-
now i sosn, małe wdrzeć w sobie siebie. —

Lasu sosnowy i świerkowy, w których często ma nitka mi-
lowej przestrzeni nie spotkać mieszanina ludzkiego, a gdzie jedynie
miodowicie, wilgi, lasy, borunki, sosny i sarna goziera; gdzie kłany
lesu, ryś i wiewiórki z gąbiami na gałęzi przesuwają; gdzie się
głusze i innogi ptaki drapieżne gnieźdzą, stacie puszczą i naj-
dują się mianowicie w części północnej tej uroiny. W pow. lutyń-
skim, w okolicy Marynowa są małe stare lasy, w góbie
których stopa lasu solychas jęzere nie postać; inne znów, z
północu bagna, zimne tylko przystępne; i w tych i w tamtych drzew
zna strażnicę. W ten sposób na braku w trzech-śmiu latach Inflant
polskich lasów liściowych; są to mianowicie gaje brzozone, siwie-
ska, staszat spiczających i ciętraw. Na małe taniec jest lip, olsz,
wiązow, jasionie, wiewiórki, sosn i dębów. Najrozmaitsze pastwiska
obserwują rzeźnię i błota, a jasionie sadzi się gęsto na wyższych, pias-
czystych. —

niej się
 iudy D
 i wyją
 ogu una
 me kaka
 sienne
 or, swier

ilwa mi
 jedyni
 iu kany
 ku się
 ike i naj
 iucyns
 w goli
 owu, z
 tych siaz
 flant
 re, iust
 lip, oler,
 iuriska
 ach piat

więc z je
tych, i
i, i
Indane),
wrow nr
wiane) i
putra w
i rycie.
wzrost
"całkowicie"
Z
Wiele u
now. roz
to, i ma
tem? w k
stanie, i
systema
don wier
wa? auto
Osobno,
Kirkora
ii statysty

(X) Tenże
p. t. II Na

znajduje i w bibliotece miasta Rygi. Tenże hrabia Adam Pleter wy-
dał w roku 1832^m w Lipsku „Glücksberg und Hilma, „Prut und
usklad geognostyczny polskiej Inflant.“ Wiem, że to jest dzieło
języka niemieckiego nieprzetłumaczone, powinny atoli zająć uwagę na-
szych badaczy przyrodzenia. —

Na polu archeologicznym, geograficznym i obyczajowo-histery-
cznym pracowali wielu innych mieszkańców Inflant Polskich, a na-
wet w roku 1842 biblioteka polski Maksymilian Bujnicki rozpoczął, wy-
dawnictwo dla tej prowincji, wydawać pismo zbiorowe p. t. „Pruton“ (ta-
kie jest w starych kronikach nazwa Dzwiny (x)), z którego szkic obecny
miałem wiadomości miejscowe poczerpnąć. Pan Bujnicki (niegdys Mar-
szalek powiatów, międzyiego i Dynaburskiego) w ciągu lat zgorą, trzydzi-
ciobogactwa literaturę krajową, owocami swej pracy, i dziś jeszcze, po od-
ciśnięciu przeszło ośmiu laty swym „Kółtem wesołym“, oddaje się, komuś ba-
daczom, poczynił wiersz niezmierzony, pracom literackim. Tu
niejako literat polski J. A. von Hylzen (którego podobno wygastał
początkiem niniejszego stulecia) kształtem inflantem, a w 1854^m r. wy-
wodzi minski, napisał w języku polskim. „Historja Inflant p. t.
„Inflanty, w dawnych, dawnych i wileńskich, a w wileńskim naszym
Księstwie i rewolucjach, przez Jana Augusta Hylzena, w Wil-
nie. 1850 roku.“. Dział to jest już nam, (u nas w bibliotece mi-
asta Rygi posiada) napisane bez krytyki i opierające się często na
domniemaniach, ale nas atoli cennie z tego powodu iż obraca w
okół szeregiem na właściwości Inflant polskich, i oboj tego
(*) Wzrost Dzwiny wzięta jest z starożytniej karty geograficznej
Ptolomeusza. —

Dziękuję Tomasz. —

15
Plater wy
ut ora
fiszczu m
uwaga m
o- history
ich, a na
ocna i, wy
con "(tut
o- clemy-
yys. Har
a trygria
er, po ody
mimo la
xim. Dal
yggasto's
54^m r. wy
lant p. t.
nasze go
a, w W
lena mi
to na
rata u
bon tigo
raficznej

Zawier
tych

nosita
burekin
lacy, zy
ta, a oby
-ja po w
czynie
wani

ka
szekopu
etnogra
-nowicie
n. Buller
(Com V
-dzierzej
"Hu" He

1) Ester
w polni
teracych
ni ene
grubych

zawierał w sobie "Pewną wiadomość" o rodzinach szlacheckich ci-
tych w tej prowincji, jako i o tych które z stron obcych. tu się przysiedły.

IV. —

Liczba obydwój płci mieszkańców w Inflantach, polskich wy-
nosiła w roku 1867 około 225,000 dusz, z których w powiecie dyn-
burskim było 102,000, w męzkim 67,000, a w licyjskim 56,000. Po-
lacy, żydzi, i Rosjanie, oraz mała liczba Niemców, zamieszkują mi-
sta, a obywateli osiedli ziemian i chłopów (w części większej Litysze) ży-
ją w wieśiach. Tu i ówdzie, pomiędzy Lityskami rozsypani są różno-
czesnie: 1) Estonowie, 2) Litwini, 3) Rosjanie - starożytni, - tak na-
zwani Proskolnicy - 4) Prusini i 5) chłopcy polacy. —

Następujące uwzględnienie każdego z osobna tych narodowych
szerepów, zdaje się tem bardziej usprawiedliwiać, gdy po tym uwzględnieniu
Etnografowi, wliczli Niemców, rozpatrzenie niektórych Etny; mia-
nowicie w sprawie Akademii. Piotr von Köppen, w piśmie
„Bulletin historico-philologique de l'Académie de St. Pétersbourg
(Tom VIII. pag. 296)“ a szczególnie w wydanej przez niego kartce Etnogra-
ficznej: „Этнографическая картина Европейской России. изда-
на Императорским Восточным обществом в С. Петербурге 1851 г.“ —

1) Estoni, szereg narodu Litwinów, mieszkający dziś w Estoniji,
w północnej połowie gubernii liwlandzkiej, a także i na wyspach
otaczających przylądki ryjski, i na brzegach estniskich, są powścią-
gnięci energicznie, a z tą krnąbrnością i uparciem, obyczajów naczyniowych,
grubych, przy tym leniwie i niechętnie w stopniu wyższym. —

Niechajże w ich mieszkaniach - równa się żydom w domach w
 plantach polnych. Estonów tych, obojętne, liczą obecnie w pow. su-
 cyński (w wsiach szarłowych: Michałowie i Janowie) 2886 dusz,
 w odległości mil 83, od ich estlandzkich ziemioś. - Liczbi ta pom-
 -dzy Łotyszami i Rusinami. Zachowali narodowy swój język i oby-
 czaje, pino nie odzwierają się do jakichś Estonów w Estlandji, i nie są
 jednego z nimi wyznania, ale ci się należą do Kościoła rzymsko-
 katolickiego, ci się z gromad unickich przeszli na wiary prawosławnej.
 O przesiedleńcu swoim sami nie mają żadnego pojęcia; musi-
 mać trzeba, że tu ich niegdys' jak pnie wojennych. przywieziono.
 Albo też może są resztą dawnych ~~Łotyszów~~ ~~Łotyszów~~, których Łotysze wygna-
 -li z ich domów. Cóż p. Schöppen mówi o jeziorze kilka tysięcy Esto-
 -nów umieszcza w pow. dyabalskim, miandawskim, w okolicy Kory-
 -burga, gdzie żadnego z nich nie ma i nie było nigdy; omyłka
 ta powstała najprawdopodobniej z tego, iż urzędnicy tamtejsi, w ni-
 -kłych swoich wiadomościach statystycznych, jedynie tylko
 Łotyszów katolików zowią „Lambien“, a Łotyszów protestantów
 „Luzhan“, ponieważ ostatni to miasto znaczy to samo co Łu-
 -dy, Liny i Lity, przesobiono Łotyszów na Estonów. —

2) Niwielka liczba zamieszkałych w plantach polnych Lit-
 winów znajduje się jedynie w majątku Cisnada, o 12 mil od
 miasta Morygi; a nie przewyższa 400 dusz pól obojętne, a ciżnien-
 -dziejonych od Łotyszów wadach. — Ci Litwini zachowali język
 i obyczaje swoich Litwinów, nie łączą się małżeństwem z
 obcymi, a narzeczeni ich są czysto Litwinami n.p. Wanaquil, Skura-

...w' Sas
...w' pro' ...
886 ...
...tu pom
...i ob
...i, i ...
...meno
...ostawna
...mnie
...ywiezion
...wygna
...icy Esto
...icy Kiry
...omytka
...w nio
...tylno
...testant
...co co
...ich. Lit
...milk
...dziewic
...li. Jozyp
...m
...Kura

Fra Anna Maria spusta arcybisk
wice biskupa, 22 de fe
w 22 de fe

rel, s
wiński
jej pra
za D
brze L
wika
i s
i s
w powie
niemaj
Dziach
noby w
41,445
podług
w 184
31
dawnie
twierd
wzrostu
wzrostu
z Donat
sz w
mi m
nie, m

reł, Biniarel, Brenica, Janian, Schirmant, i. t. p. Pierwsze Kat-
wiński jeony z tych rodzin włościańskich. Kłaje się onajmniej, że
 jej przodkowie byli od innych osiadłych tu jej ziemian przysłać z
 za Prąmy, Dzierżewice, wójska zamieszkałych w Inflantach, Polach
 oraz Litwinów, a więc są: Germanale, Jankowicz, Stoborowicz, St-
końska Polna, Stępczyński, Sturuc albo Sturucy, Sturycy, Sturycy,
 i Sturycy, a rzekomo są z 64 chat należących do parafji Cieszkowej
 i do tamtejszej gminy włościańskiej w pow. szlacheckim. Gdy więc tak
 wspomnieć Dynaburskim, jak i w lubeńskim, nie Litwinów, a Litwinów
 niemałże, błędny p. Köppena, w dwóch wyżej wspomnianych jego
 dziełach - chociażby na urzędowych wiadomościach. Sparty - wypar, ja-
 koby w pow. Dynaburskim, oprócz osiadłych tam Litwinów, było
 41,445 Litwinów, należących do administracji rządowej cywilnej i
 podług udzielonych temuż p. Akademikowi spisów zamieszkałych
 w 1864 wsiach, błędny, snów wypar, tenowy ulega sprośowaniu.
 3) Pozyjanie starowierów, tak nazywani rospolnicy, którego czasu
 danielizacji przesławiano ich wiary z użyciem walcjówich gub.
 twierdzą, szlakiem nabrzmiałym. Prąmy emigracji, a te strony przy-
 wędrowali i osiedli; zamieszkują tu i ówdzie w miejscowościach rożno-
 krewnie rozmieszczonych, i są na kartach etnograficznych p. Köppena
 z dokładnością najwięcej wyparane. Niektóre z tych wójsk znaczny
 są wielkością, inne skutkiem obzernej zabudowy wyglądają wprost
 miasteczka, a nie wójska. Proiz tego w pow. Dynaburskim są rosyjs-
 kie kolonie wojenne, z których najznaczniejsza Uzwieda (miejscowość)

majątności kościelnej do Kollegium Zakonu Jezuitów należącą, który
gmachy murywane dziś jeszcze bez użytku stoją położone między
Synaburgiem i Grastawiem, i zamieszkała silnuty siłą armii. Właściciel
-rolników. Którzy z tych miast wygnani przed niewiele laty 3034
złotych płaci mierzniej, podług udzielonej st. h. Köppenow, za łajwy
szem. bezwolnemi, z Departamentu ministerji wojny wiadomości.

4) Rusini znajdują się jedynie na granicy z pow. Siebierskim i Dru-
sińskim, mianowicie w dobrach obszernych Łanowickich, Perzyskich
i są powiększają części wyznania rymarskiego i katolickiego, i tylko z mi-
niskimi byli greko-uniatami, przeszli około połowy piętnastego wieku
na prawosławie. —

5) Włocianie polacy znajdują się tyłko w dobrach Dawnych Wil-
kenowskich, także w Włocławskich w pow. Gynat. i w Berchowskich
(należących dzisiaj do księstwa Angarskiego i hrabstwa Łotewskich) w
pow. rzyg. oświeceni. tu i owdzie są bemi wioskami pośród Łotyszy
Łachowali swój przyr. opierają, nożną się tyłko między sobą ma-
kistwem, i w dawnych czasach pow. kistwa granitowego uży-
li pewnych prerogatyw przed Łotyszami. Rypocobniej sprawa
wzrostu byli z Mazowsza przez wojewodów Wilkna, Włocław i Ber-
cha w celu osiedlenia Łotyszów, jako też i dzisiaj więcej są ucy-
wilizowani niż najramorniejści Łotysze. Mieszają w osobności

(*) Łanowicki, Łucyński, w parafji Łanowskiej i w Synabur-
skim w parafji Wągrzyskiej. przypisanie Włocław. —

(X) Włocławie kolonij. wojenne dziś już nie istnieją, a rolnicze - rolnicy
wchodzi do klasy Włocław - rolników i mieszkan. przez administrację
dóbr skarbowych. —

-nych
wanych
kalnych
osobny
stajenn
i mader
zdobid
i kerze
kacznie
kizaca
(50 gtoiu)

terze m
iudri b
kolsnia

w pow. b
inow i

nych p
starowier
dotuwa
o czem

much w śród siebie chatkach, i chatki ogrodzonych i zabudo-
wanych. Poradniej jak w Łowoszu chatki. Pierw w nich miesz-
kalnych. Opactwem są zwykle nominowani; gospodarz ma swój
osobny niemierny, a każdy rodzaj zwierząt. Domowych swą
stajenną. Prządki nie znajdują obok chaty sadu owocowego
i małego kwietnika, a rozróżysto drzewa; najprzeważniej lipy,
dobrze domostwa. W okolicy Karpaty polowania - a po-
wiesz: znajdują się cięte wiośnie. W okolicy zamieszkałe wy-
słannicze. Przy włościan. Polowich, mianowicie: wieś Kassalska
Łowosza 100 głów (pół obój), Łowosza (96 głów) Łowosza
(50 głów) i Łowosza (40 głów).

186
"A to jeszcze" jest ta "szlachta" polska i na "jeńców"
też "marchowaci", już to "włoszuli" zastawców, już "kurzący"
"leśnik" i "solarskich" we "wszystkich" trzech "powiatach" Inflant
"polskich", w "każdem" "wzajemnie" "wielkiej" "nie" "sa" "bracie".

Główni natomiast mieszkańcy tej krainy Łotysze składają
w/pow. łucyński. całą prawie ludność, albowiem materialny sto-
mów i Rosjan zaledwie zastępują na uwagę; i w dwóch in-
szych powiatach liczba Łotyszy jest przeważająca, aczkolwiek
w powiacie Rosjanów (inaczej Roskolnisk), w części obłiwie-
potwierdzonej, obzerniejszej zamieszkują prastrzani;
o czym się można przekonać z karty etnograficznej p. Kozłowa.

V.

Łotysze w Inflantach polskich nie odróżniają się
wcale bawiarowatością swoją, od ziemaków swych w gu-
bernijach liflandzich, najiniej zaś od mieszkańców po-
granicznych powiatów Łubana i Czerwoty. Tenże wyraz
bierny, twardy, tak barwa śniada i ciemniejsza, naczyn-
wanych unieznością, nareszcie tak sama budowa ciała
wysmarta, dają się tu i tam widzieć. Wogółności są one
małego wzrostu, nieciężkie, i mało w nich jest siły mu-
skularnej; ale wewnątrz widzi się silniejszą
mężczyzn wysoce i pięknych, oraz kobiet ładnych, na-
leżących najpodobniej, równie tutaj jako i w innych
licach gubernii liflandzich, do pierwotnego szczepu na-
dzwoskiego.

Łotysze tutaj są temperamentu flegmatycznego,
bez energii; trudno zdefiniować właściwy ich charakter.
Do większej części leniwi, dość na wszystko obojętni, wy-
jawny wszakże ma własny swój interes, ledwy u nich
mianowicie do swej emancypacji (1861) wrócić zaczęli
konia się i płaszcza, przed silniejszymi; ale gdy się ziam-
iż w sobie czują siłę przeważającą, staje się u nich pa-
sjiwoci, uporczywoci i zdraźliwoci. Stawotwórci i

ia, in
- w gu
leu? pu
ograz
, nacech
ciata
li se or
sity mu
linizac
ch., na
nych or
pu' na

tycznego
haranten
ii, wy
i rich
nasulu
i' z' am
net fa
rich. Da

na, o
-wa, o
wotriem
przyn
Lotys
cytu,
Jdy,
mach
tyko
nie
w'pob
to' to'
cyon
kutta

wego
-stwa
-1855
w'pob
foisa
huji
Lxax

na, od lat dopiero smutni znieśli, miewali grunto-
wa, i pijanstwo - które przed rozpostuleniem towarzystwa
wstrętności panowało także w Anglancach polnich
pragnęły się bardzo do ospałości, lenistwa i złośliwości
Lotysów, utoli lenistwo, po zaprowadzeniu nawet lepsze-
go bytu, nie przestało być charakteru ich wybitną cechą.

Jdy, prócz tego oni pojęcia nie mają o stowarysze-
niach, zaradka z całym rodziną, pracy osobnej tylko
tylko ile do utrzymania życia potrzeba; lubo natural-
nie są wyjątki, mrozace się, z roku w rok, szczególnie
w pobliżu miasteczek i miast powiatowych. W tych
to też okolicach widac włościan zamożnych oświecają-
cych się o reszty swych braci. postępowe, co raz barziej
kultura (przemysłowością?)

Już na lat kilka przed zniszczeniem grunto-
wego państwa, Doktor Petzholdt, professor gospodar-
stwa i rolnictwa w Dorpacu, który podróżując w
1855^m roku w Rosji południowej i zachodniej zwiedzał
w powiecie Synaburskim niektóre chaty włościańskie,
pisał w wydanej w Lipsku swej wędrówce o nastę-
puje: - "Skądym w bliznich gościńca wioskach zwie-
dział w nich gospodarstwa włościan, przekonalem się

na nowo, o tym co w ciągu całego mojego pobytu nie udało
 mi się uwzględnić. Lotysze (w Inflantach polskich) całościem
 nie jest człowiekiem jak Estoncy, mianowicie Estoncy w
 okolicach Dorpatu. Podworek z nalarzem Dobrze otoczony
 w onem mieszkaniu i gospodarstwami budowlanymi, też
 były w stanie przywrócić i chędogie. Dół mieszkalny
 składał się z trzech oddziałów: w środku była siena, z której
 na prawo i na lewo drzwi prowadziły do izb zamieszkałych
 (Stajenni). Dla naszego roztętu zawierał ich więcej z osobn
 szersze i czyste. W budowlach gromiennych wszystko
 w porządku. Spichlerze wypełnione różnymi przedmiot
 mi, jako to: zbożem, lusem, płótnem, narzędziami gos
 podarskimi i. t. p. Spostrzegłem nawet pewne uczucie
 piękna, albowiem na łóżkach przesłania, z grubego up
 rzeł domowego płótna, ściany były ogarniowane frędzl
 mi."

Co do narzędzi rolniczych, u Lotyszów polsko-inflan
 tskich (które mi się tak pierwotnie już je sobie miały
 Etnografowie wyobrażają) tenże. Petzholdt zauważył, iż one
 oprócz innych lasek - narzędzi używanych w gubern
 ijskiej, mają brzo podobną sprawdzić. Co brzo u
 niektórych gubernijach rosyjskich, różni się tylko: nie

nie ustat
Tym in
nyk w
otoczon
i, te
czka
- i. k
sz na
i osobn
i gotko
zdmio
mi gos
ucie
bogo
gren
infla
ator
i. om
gubern
bron w
li i n

istotm
profes
-wionye
-now
bolsn
a to
w me

polnick
wicie
stromy
sienie
tack ost
wstyw
nie mm
-ja, i
arysion
w ogol
wosciu
obgawic

1) w go
bron, n
z nouar
-taznami

istotnie osadzeniem zębów (1) u Brona rosyjska, pisze
professor Tetsholm, ma 25 zębów w piśmie rękach. ten usta-
wionych, iż zaprzęgiem i włóczym przesił pięt. jeno rów-
now na roli, podczas gdy broną Totewską w Inflantach-
polskich, także o piśmie rękach. Króli Dziesięć równow,
a to dla tego iż w niej zęby zestawione są na przemian
w rękach na prawo i na lewo."

W ogólności gadał ta ludu Totewskiego w Inflantach
polskich postąpiła niekorzystnie w latach ostatnich, miano-
widie oś czasu swej emancypacji. W wielu okolicach, ze-
strony tam właścicieli jeno i plebanów pracowano na podnie-
sienie moralności i oświaty według możności, i ochoty. Sta-
tami ostatnich (co 1853) zleban. niewiele karcioła. nader mały
wstyd na wyznaczenie swych parafjan. wywierac może,
nie mniej atoli swobodę parafjanie po dawnemu się utrzyma-
ją, i z rok. u rok. się ulepsza, pisma ludowe z druku
wychozą, i t. d. W księgach swóć elementarnych Totewskich
w ogólności jeszcze mało, ale w ostatnich latach 30, dzieci
w szkół, prawie wszędzie, już to we dworach możniejszych
obywateli już w osobno przy plebanijach za dzierżby swóć-

1) W gubernii Liflandzkiej, włościach. zwykle używają różnaju-
bron, które tu i na Białorusi nazywają Synkroni i Łozony
z noworow świerka (*pinus silvestris*) najczystszych kolczastymi ga-
ziami, i spojonych poprzecznymi pręciami. —

-nach. Karafijajnych-, uczone? Czytanie i czytania? To
 iż obecnie bardzo mało spotkać można wieśniaków, aby
 w młodości nie nauczyli czytać nalezyc; bismu. zaś i
 rachowania. są jeszcze małością, i w niektórych tytułach
 uczenia cywają włościanom od szlacheckich rodzin wlas-
 cieli. - Własniowych pedagogów nie bywało, lecz już we ws-
 tach gminach widać pojęć na kształdaniu sznót element-
 -nych, w widoku Dobra moralnego dla włościan. -

W ciągu ostatnich lat 10, uwaraty się, oprócz piśm-
 -stwa na rozpostroszczeniu i ostrzeżeniu, dwóch sporadycznych
 i ilustrowanej Kłuskiej historii świętej, którą się z bogactw
 zbior już nie mały zbiór religijnych. składających z nowicjum
 piśmiem. tomów 60 i nalezających. w większej części do
 Kłuskiej biblioteki miasta Rygi.

Gazety ludowej w języku krajowym. Dotąd jeszcze nie ma
 iść od lat ośmiu. wychodzi corocznie. Prasa? Kalendarz ilustro-
 wany dla ludu, który się coraz bardziej rozpowszechnia. Do-
 ki przy tym kalendarzu (którego wszystkie roczniki znajdują
 się, także w bibliotece miasta Rygi) zawierają w sobie cor-
 -nie, obok rozmaitych artykułów tłumaczonych. z dzieł pop-
 -sawych krajowych. i zagranicznych, o domowym Dobro-
 gospodarstwie, rolnictwie i. t. p. bo część nowa, a po części

nia, k
?, coby s
zas i

tylno sob
n. wlas
i we w
element

pism- w
spore i
sq z bog
iilnema
So o

na'ma
illustr
ia, Do
znajduj
obu cor
ii P pop
Do Oren
ko cresi

Gwiazda
smyk
10
suricki
Hla tej
lat tem
w du. W
1861
pro. do
pod do
skieg
mych
burg
plarz
suis o
moci
a. res
gizy
cym
niep
poru
mi
wad

Imperator
buc (to
u mir
h egren
dia, w
w Wew
onowen
i togo
irnoie in
migt sig
wijetam
y max
ruh, byt
ity. Rom
mru
tat w
waj
Subown
krij
lands

piu

unin

anu-

loran

jest p

ekry

no p

postry

Exvi

go s

wie

das' p

noji

myle

czon

(1.)

bytu

miejs

plegu

Swie

VI.

*Solym polsko-inflancki. nie jest emulsią z tym anig-
 piem, daje się owszem użyć do wskazywania, zdatny uszczelnienia;
 umie sobie dopomagać w potężnieniu siły wygenerujących; nie braku-
 mu talentu ani siły, z jeno potę poddaństwa grubszego, w
 łono łamowały ręką wstąpię jego morderczych. (1.) — Odróż jego
 jest proste ale wygłuszone: Ciężka sukienka (obryta futerkiem zimą
 ciężka ma głowę, kapłusz pilśniowy ukazujący rękę, i to płas-
 no pograniczn z Guberniją Szwedzką. Szczęśliwa ale wrota
 przynosi okłona balszuchem, a biały w wroczystości i weso-
 łości wydzia ciała porusza przez rozumi, długą siermięgą i stare-
 go samodzielną (swejt) katem, a w zimie szwiedzką barani. Obu-
 wie szatają bóg i ziemie szwiedzką cholewa mi; ubożsi
 zaś jemu tu i ciódzie obciągają sobie w szotan, szmalami płótna
 nogi, na które wdziewają. Tępię plecione z kory lipowej co w daw-
 nych czasach było koczującym polowującym i Inflantach polskich.
 Nowości noszą w zimie pod kożuchem baraniami, proste
 czony subgostych ciemnym albo granatowym sukienem;*

(1.) Autem nieco wyżej powiada iż „tenistwo” nie wyprzedza i nie ma tego
 bytu, nie porasta by i wybitne cechy charakteru. Solym „nie” noszą w zimie
 nie potę poddaństwa ale ciężkiej i umiarkowanej polskiej i temperamentalnej
 flugmatycznej były i być temu. Szwedzi przeszkoda w szwiedzką w szwiedzką
 szwiedzką. Albo być subiektem wybitnym, a to szwiedzką. i to szwiedzką

nej wst
wchwały
można
nie wpo
to pod to
to rządz

ajnie wia
hustierne
, na rto
jaskrawe
idna na

amka, wst

lamiu-

iz antody

an i mi

i medala

wierceni

intra n
nich.

greg
chez

Prud

ma p

ulox

chet

nien

rales

Die, p

Tip.

fej or

nom

ma st

a w

lamm

(stir

osien

rodre

typo

Ami

wign

grojã ręk, i. służã za podarki przy obchodach ślubowin
chrzcin albo innych uroczystości.

Mieszkania Słyszczono są proste jak ule odzień.
Budują się z nieociesnionych boki sosnowych i innych przekładanych
na podmurzowanie z kamienia drzewnego. Mosto cieżu wchodach
nboższych są tylko otwory z drzewianymi zasuwami. Wnętrze
choty podzielone na dwa do sześcin odziółto z podłoga i stolowa
niem drewnianem: pięć ceglany w kącie blisko drzwi służą
za łóżko i kuchnię a wierzch piętro na sypialnię. Komini- nie wszę-
dzie, a gdzie go nie ma, idą one w górze z kłosa przez okno i drzwi i pa-
tup. Kąpień w łóżku, nie wyłaniają z niego mocz i krew, nie widać
jej choćby i gdzie, cegła z szklanymi okienkami i kamieniami
nominatki, która, bez pieca i prądu kładzie chłodzi. Teba sta zwa-
na komora (Kambara) zawięta w sobie ruchomości i wygodniejsza
a wdm. świątelnia wpięknij poru cieżu przyodzobiona, bywa kawa-
kami i wielkimi. Domek ten wapiot z sypialnią (Kłeci)
(słyszczym z sypialnią a łóżko z sypialnią) z kuchnią, czy-
ściłnią, i kłoci, chłodzi i łóżko (zamiast łóżka zwykłego jeno
rodzina uboga) składają z wyjątkiem łóżka zupnie świątelnia. Ło-
żko gospodarza w świątelnia polskiej. W mieszkaniach nie ta-
kie środki porządku i przy- piek sa jak w komnacie, cieżu
widać, ił widać, ił widać, i przywrócić chłodzi. Wypis.

budowy, kamienne, prawidlowie, podwójne, siwadratowy,
pokryte są słomą; jeńc w okolicach lesistych, dachy widac
pokryte dranicami lub pobite gontem.

W gubernji Siwłandskiej Polacy żyją rodzinami, w
osobliwych sadybach, zwykle nie stajemykami, jizioro-
kami, w dolinach; w Inflantach polskich skupiają się
w wioskach, już to z powodu położenia ziem, już siłą
gęstszj ludności. A ponieważ w ich przestronie lasów
i bagien - całkiem mało, nie zajmują one; zatem siła
kwadratowa ich ludności sięgająca 1300 w górę mieszka-
ców. —

Spodobać się może położenie przepięknych widoków z lasów
bagien i lasów w dobrach i Karpińskanach, przystęp do nich
tak jest trudny i do niektórych jeńc podrażniający pro-
tem pokrzytych trzęsawiskach, w innych zaś po kłopotli-
wionych moczaliskach przez całą wprost, do brzości można
wchodzić i mieszkać; również są nie wygodne, i niebezpie-
czne jak drogi przez drżące podnóżki, puszcze; zdarza się
często natrafiać na wielkie przestronie gdzie drogi karłowate
się powalają. Drzew obalonych pożarem - czasu przynajmniej siły,
takim albo też wiatrami opadają jesienią: —

Liczba większa wiosek w Inflantach polskich onolot
jest.

atowy,
ywidac

ami, to
jiziorke
in sy on
i studium
Nas on
miła
mieszka

prosto
tych d m
ygro to
n laowu
s mozna
nieberpie
darze s
awa br
igiej su
ch onolo
jst

pn
dony
im
wion
rohu

90 p
On
wax

pos
Krojo
Ciel
Hua

teome
Lych
mojo
wion

cian
poto

30 h
mies
gake

plododrobnymi polami i pięknymi gajami; blisko jedna
wngiej; co czyni krajobraz niedwubnym. Wkręca kościelne
i mnichów przy wsiach. albo ~~stąd~~ pol nad wzgórkami sta-
wionych. Przytępo z wierzchnikiem Zbawiciela, podobną ja-
robić i rodzinę jego do wielkiej.

Głównym przedmiotem prac Artysta polskiego i flamie-
go jest uprawa roli; radność on widzi ją niemu szlachet-
no. On jest rolnikiem w znaczeniu prawdziwym - rolnik, a pro-
wadzi potrzebny, mierny do uprawy roli swojej zaradca jest
postępowym. Towar jego składa się z bydła rogatego, gąsienic-
krajowego, ale skrzyżowanego z bulajami tyrolskimi - włości-
ciela wsi, z mierzogacim, kilku stami i stoz, ludzie z ptas-
twa domowego. Głównym stanem przyswójnym wsi Sied-
lone, jest też wędrowny i miód prasny. W okolicach Sied-
lonych przelazłszy tu i owdzie wędrowni (np. w Siedlone
miejscu w swojej prasie bardzo wiele ulów zapasnych) i po-
wieszkach, nie zwolnić ma na chwilkę. W niektórych wios-
ciach - przedają corocznie 4, białowoj miódem -
proszę swoją swój praca tego nie ma ty dach. Wycana praca
30 laty wprzemy krajowemu - rozprawa ochoczo li praca
mianoto przytępić się mogła do rozpostawienia przytępić li
galeń gospodarstwa wiejskiego.

Do wszystkich robot używają Łotyśkie Mosi, rzadko bardzo, nie zawsze dobrze utrzymywanych.

Żyto, przenieć (jara), jęczmień, karkofle i ten, głównie są, przedmiotami rolnictwa; a gdy żyto powszechnie jest na żywność dla ludności, właściciom sprzedają przenieć na targach miasteczek, okolicznych, a ten do Rydy, tam mu podają sposoby opłaty kwiatostanów w czasie emencyacji poborów i w tym pienia nie potrzebuje domu, żelaza, soli, siodła i rozmaitych narzędzi (1). W ogrodach. Brak drzew owocowych, ale u białych kapusty konopi, bobu i grochu (sokowicę lubi Siliwin, ale Łotyśkowi - on nie do smaku.) Jajiska widnieć powiastkach, uprawa zaś karkofli i karkofli natura ziemi dobrze odpowiada wzrostu i on siewnie; przenieć i konopi w motylach tylko ilościach. Gospodarstwo wiejskie również robiło postępy w ostatnich 20 latach; nie tylko bowiem właściciele swojej krowi - ale nawet już i w łosci nie posunęła system tryjgłowy do minimum jego plodowianem.

Przeważają więc, w Inflantach polbrici, posiadłość wiejską, jeno tylko wyjątkowo w powiastkach powiatów Dyneburgskiego i Suwajskiego znajdują się posiadłości drobne.

(1) Zgorzutki - modpotrzeb - przepisem tłumacza.

redno bar

glównem

st na

targach

isposob

stann

moicyd

obficia

in, ale

ach, up

na waro

ilosciach

stalnich

ale na

comu ma

rosia i losu

dynebus

Sa
Dziw
tem
woda
az
lej
nie
no
nie
Kro
Sau
1.)
L
Two
2.)
fon
3.)
f

VII.

Fabryk w Inflantach polskich jest mało, ale natura obfita
drzewa, wody i robotnika powinna by zachęcać do ich zakładania,
tem bardziej, iż do transportu wyrobów nie tylko komunikacji
woda, lecz oraz trzy najważniejszych kolei żelaznych; Krain-
ską, Łę. praccinającą, mogłyby się temu służyć korzystnie. Ko-
lei Petersbursko-Warszawska przebiega od stacji Pondera, gra-
nicznej z Gubernją pskowską, do Dynaburga a kolei Ryg-
sko-Dynburska od Dynaburga do miasteczka Krentzburga,
a koniecznie Dynbursko-Wilebska od Dynaburga przez miasteczko
Krasław, do granicy powiatu Dzygiewskiego.

Oto są stacje żelaznych kolei znajdujących się w Inflan-
tach polskich:—

- 1) Na linii Petersbursko-Warszawskiej stacji:
Dynburg, Dubno, Pustom, Antonopol, Prasyna
Swanowska, Morsowna, i Pondera.
  - 2) Na linii Dynbursko-Wilebskiej: Dynburg, Je-
kowo, Krasław, Balbinowo (w pow. Dzygiewskim).
  - 3) Na linii Rygsko-Dynburskiej Dynburg, Sixna,
Sixgal, Pargrod, Liewenhoff, Trepshof i Krentzburg.
- Przy takich środkach komunikacyjnych zakładanie
fabryk musiałoby dobry być mieszczanom mieszczom
ulepszyć.

ist. 64

—

ruino.

uod.

ionoli

ha pigo

uies a

moctin

hulone.

ida

rsia

ry. pzet

ria ruz

cego pod

ruje

uj. lha

podlup

extery

mis, nsp.

lo pzin

nia. lha

nicoas

od W.

W D

Piercy

garbas

enych

posin

suspo

nich

febry

coro

lex

Dosla

ferme

pot

gosp

ly te

gdric

sa ch

lij 11

niedostatku kapitału nadzwyczajnego, oraz innych niekorzystnych
 dla Włocławka przyczyn, ma być obecnie w bezczynności.
 W Dynaburgu jest młyn parowy na wielką skalę, a w po-
 bliżym w miasteczku Wielonach fabryka płóciennic-
 zarobnia znacznej wielkości, która kierowana przez zdol-
 nych specjalistów między innymi znajduje się (Anglii)
 posiadając wieloletnie wyborne maszyny. Podobnie jak wyżej
 wspomniany w Ławie Błehorn, ma i założenie fabryki włóknis-
 kich-szwiczk-kosmetycznych, bractw i innych wyrobów tych
 fabryk. Zarobnia w latach przeszłych (przed 1863) przewyższała
 corocznie towary swe 120,000 rub. w. a teraz do 100,000 rub.
 lecz obecnie (po wojnie) o wiele mniej pomyślnych warunkach
 dochodzi do 40-50,000 rub. corocznie towaru.

Su i wódni Szwedzi działają gotowi do zawarcia po-
 tężni, dzielnic i pień kopalni i innych innych fabryk
 położa się waga.

W ostatnich latach dwudziestu probowano przeprowadzić
 gospodarstwo lasów specjalne, w niektórych z nich swoich
 są to nie pomiarów lasów prawniczych nie papier, ale są i lasie
 gdzie gospodarstwo ma być słabiej, jak mianowicie w la-
 sach dóbr Siemienińskich. Część włościan dalszych rozpiera
 się w ziemie wygrabianiem i wywarstwieniem, widać, że
 splanem

u p r y p t

u n i k a

w a r a

a n t a s e n

b r a c o n o d

n e s t n n o

j i t p i n

u y w a i a n

c o r u d t

s i e
u t y p r o s t

d a w n i j

b r o u k p o

b r u z

y b o t o n s

e l e u n o

p r y m s

b o t n y z

t o n u m

w d r i a n

j y a b t i

sed
Tro

is

vel

na

Sol

at

Sach

Cyph

cas

gub

na

jany

haus

Phy

oder

gora

Soly

(ci

Sup

(ci)

ly

(od czasu wprowadzenia forte asylinowego) i wzięte są gusławne.
 Skominy te posnowate cieniowane wszystkimi barwami, tory
 i składowi wyrobieni. arbertkami i kwiatoło wielką strę-
 wlniom siebót więksich, i przez swą różnorodność, sięgają
 na siebie uwagę i rozważanie. Tymże Warszawskimi kracich.
 Schark wygłodze i wielkie, różno kolorowe chustki i ubrania,
 atoli powszechniej w używaniu są także fabrykowane permas-
 lach, i improwane u kupców dyń, lub od kramarzy wzięte
 cyph. Kracich właściwych nie masz tu wiele; a pod
 czas poddaństwa gruntułowego przybywali ci rzemieślnicy
 z gubernii liwlandzkich i brali od obywateli wyprzeda-
 ni za pańszczyznę swię do tkania...

Porównanie włościanna? skłania się z chleba, masły,
 jarmu, mleka, soli, koch, masła i smięsa, siemias, lienne
 kawsu, piwa, z chleba, grzybów, jarmu, masły, koch, siemias,
 dyń suszonych, sera węgierskiego, jabłek i smięd, oraz piwa. Wiele
 od czasu wprowadzenia towarów wstrzymiwości i wstępnego
 gorzkiego, i smięsach i wziętich się konsummacji. Se i
 Solyska przysmak i oświeśne, i tereśmi. Woda kłania płocieni-
 (ciasto smięsi-prawnej smięsi i jarmu) tran-
 kipi siebótliwych swoich gości. Tymże jarmu jego niepojem-

(a) Tak był, ale po smażeniu towarów wstrzymiwości i wziętich
 koch i gorzkiego, uprzedzają je kopie. jarmu i smięsa.

jest żłoda, kwas nitykany na Piusi- (Pisire) i piwo warze-
ne w domu; to ostatnie pewna bogatyh jeno coctis. m. m.
jest napojem, miode (hydromel) nityra wloscianin szluc w
pewnie dynobuwnim; jeno w miasteczku Winstawiu wyrobia-
tego niepoje, obywateli w wojaskich i losciach. M. Lohprow i ostat-
nich. jeno zostaję cawna gotolna, jazy obchodach. Kurzyki-
schubowin i chreim.

Artysie, polsko inflantey wyznania w Przymnie Klat-
kieriego; jeno wóbrach Hunkburskich. a noto $\frac{2}{3}$ legoz' ludu
wyznajęciaw, biskupa. Tego to budyj pewnie Wlademir-
Köppen. nastoję, saski, etnograficzna pramoc i wytnie; ja-
kiesiny jazyj powiezieli. Wska szlucy i Sienow wosoliz Wrentabur-
Kowa jest cyst. i kowstwa, rōznisz jeno w siolandem
awicem; a jeno w tej ostatniej branyja lub wyrote i wryja
wyrozy zostajęciaw i niemiuciumi. Saz. w Inflantach polsko
wciśnetyj wyrozy polsko, a na granicy szrocoskiej i ruskiej
Kłoty i obu indomolow kowstwa jest przeciwstaję. Wskazja
dotkni niemiuciana; Wskazja; atoli cystosi mōrwa prymna
awicem polsko Inflantey i tej prymny i z Artysie gubercy
siolandem jazyk polsko inflantey i z tych szlucow
(ktorych w wyrozie i znie polsko) awicem niemiuciana i znie ma-
odwrot niemiuciana.

Pracownia mierzona polsko-inflantey niemiuciana jest

no waro

no waro

lyluo w

wyprokato

ow doślad

rozrypi

ro. kiat

roz' ludu

domin-

nie, ja

Kreutbau

rolan d'ny

a wtyu

ch. pro baw

i owaru

westja

prypru

mberujs

roto

o dy na

ictu jst

pi
jest
" br
liw
gro
sy
pro

w
un
osi
dr
e
wie
sam
sq
n
wie
pro
pag.

pisowni polskiej, przeło bardzo prostej. Prawie ten - łotewskij
jest, - pisz. jak mówisz miłośnicy bardzo o wprowadzaniu liter
„brzmiejącej inaczej pierwiastku.“ Przeciwnie Łotysze gubernji
Kiewlandzkiej używają liter gotyckich i skomplikowaną jest -
grafji niemieckiej, która niemożliwie w głosach niemieckich
sygnących i oznaczonych. przy zastosowaniu litery „k“ wielokrotnie
przedstawia trudności.

VIII

Właściwi posiadacze ziem, szlachta, składają się z polaków,
własni podchorążych niemieckiego, i z innych litwy. Wzmianko
w których pełno było szlachty posiadającej dobra szlacheckie
osiadła to jest w czasach rzymskich. Liczne ziemniarstwa praw-
dziwych i własni nieprawdziwych, a Niemców a mniejsza część
Prossjan, osiedla w Inflantach polskich. w ciągu ostatniego
wieku już po ostatnim rozbiście Polski. Wtedy właścicieli-
kami. ze szlachty się byli w posiadając wielkie dobra ziemne
są więc bogaci i w znaczeniu, lecz i mało wartościowy domy
w których dawny klasa umierała. Skarżąc polski inflan-
cie rady szlacheckie będące podchorążymi niemieckiego
przenieśli się tu (podług Ledera Uniwersal Lexikonu tom 4.
pag. 51.) z pomierania, ludźmi i innymi. Krajem niemie-
ckim

za czołową rycerskimi, i co najwyżej jako szlachta, tani. Lubił ją i
 w prowincjach nadbałtyckich, a nawet do brzo od wieno pociągano
 ci. w tym czasie poraż się wojen między Polską, Szwecją i Prusami
 wielkimi: wzięt i msta miasteczko i w porządku
 dopóko czasu był swój poprawili. Ten ich wielo mi
 dy przedkami swemi i naci mogą i naci miłych. C
 now, Kromburch, a nawet Kromburch owego Kromb
 Miedowcow albo raczej niemieckiego czy Morjanowa
 go dworze, nazwiska: Borch, Felkerzamb / Völsker
Sam / Korf, Mantuffel (z przydomkiem Boege), Molt
Plater (Brühl) Orych (w starożytnych dokumentach. Kor
Reuer, Reuer, albo van der Steen) Lyberg albo Ste
Berg (z przydomkiem Wischling) i de Wahlen również
 Jan. wymarł bez potomstwa i pisał ten słownik pod koniec
Bergow (z Kromburch) Altmanow / Hiltzen / Krochow, Offen
bergow, Wolffow i von Seedingshausen i w. i w tym czasie
 i tym samym wyjątkiem wspomniany wyżej teni Kromburch
 Kij Korfow, statyst. i w tym czasie pisał teni Kromburch
 pisał i w tym czasie pisał teni Kromburch i w tym czasie
 Preska szlachty osiedlił nosi nazwisko Korow / Polow
 i posiada dobra prawem lennem od Krolow polskich,
 niegdyś nadaw, lub też kupnem nabyte. Druga szlachta
 kupna

loj jano i
 povi dabo
 ia; i Papp
 rucijipm
 ihu mij
 kytch. (Sto
 novu
 rjanshu
 / Nösker
 , Moko
 tanvi
 to Sti =
 rownie
 nonolemi
 ow, Affi
 ruyay om
 centzba
 as holu
 polanc
 poluui
 skith,
 a Tenor
 kupna

St
no
niet
Si
wla
nio
da.
Hu

St
cy
Doo
mua
Ind
Lijn
to
w
i. d
i
Reg
(X) 4

szlachetnie-czyste niemieckie pochodzenia Helmerow i Pro-
now i prócz tych: inne niewiedomego pochodzenia miły
 niemieckie rodziły, oraz kilka właścicieli Proffan, osi-
 dli w Inflantach polskich. Wiedomości danteiniję o
 właściwie polsko inflanckich. Staroszlachetnych podo-
 bioch. Kouura wobec Armonia Inflantów. Jano Spodry-
da. Armonia donowana w Halli. 1753. i Lexikon.
Universalny Ledera...

IX

Przejeżdżając miastami miast polsko-inflanckich
 składają żydzi; w małej zaś liczbie zamieszkałi są w nich Polacy.
 i Niemcy i Prusowie, czcisz, jak strażnicy a wreszcie jak kupa-
 cy reprezentujący patriciat miastowy. Częśćta może być
 drobno, mieszkaniec są rodziły szlachetnie (rosowijem)-
 mieszkający w Dynenburgu i Krostawiu (X) niema w nich
 ludności w miastach; konfliktowaniem - Polanow i Prusów
 zajmujących się ogrodnictwem i rzemiosłami; niektóre są czyste
 to żydowskiego szlachetnego narodu. Wszelkie co było
 w opisie gwałci mówić o żydach stanowiących miast. Są dać
 i do żydów tulących. Zosłosować gęsto podobnie prężą
 i szlachetną, a w małej liczbie krowcy, siewcy, ślusarze
 kugielmistrz i szklarze, parkier. i leniwy na lichym.
 (X) LePomary tancz i Stogin z przypisem. Liutów.

~~Sk~~
poprzedzają zarobku. Wiedzą albo się wstępu w postaci dram-
my wędrujących i oszukuje chłopów, albo też w miernych siłach
dochodzą do obrotu drobnym towaram, rzadko kolonizacjami. Wyrobom
po miasteczkach odzwiercają one małe biednych konsummentów.

Wiktory z nich tylko wystawienie przechodzą z rąk drobia-
zgowie a niekiedy po tem czasie na większą skalę, bydlęmi i zbo-
żem wzbogacili się do tego stopnia, że w pewnym ciągu lat
oddają się poleciwym spekulacjom en gros z tęgą, przedsiębiorczą
i się zamyśle, zdaje jakoby oni jedni mieli handel cały w kraju
koncentrując, że w sobie rozrywając handel miejscowy i znowu
te odien interesy, stanożąc z góry ceny zbożowe, itd. W tych
spekulacjach silna im są dźwignia, nagromadzone obrotami
kapitały i rozmnożone środki komunikacyjne, które żelazne
i telegrafy, ułatwiająca zwinności handlowe ze wszystkich punktów
głównymi w kraju i na granicę.

Właścicielami ^{charakteru} nich, żyją, są: ustrój do każdej pracy ciężkiej
(którzy stał się. Wiedzieli przesiedle, przystosowania, wyznaczenia
i wojowniczych w rolnictwie) chytrość, żądza zysku, i samot-
ność do oszczędności. Od świtu do wieczora przebiega żył-
ulica, słotniste miasteczka, samotny spiesznie, bez wyt-
chnienia, nie oglądając się, samotnie, nigdy nie chwyci-
ani się odwołując wroczące sporadycznie. Z oszczędnych jego bły-
skających oczu i z rysów drzewnych twarzy lekko, jakoby

ci znam
h znam
wyroban
entow.
drobin
m i x bo
iagu lat
cebrig do sc
ty wren
y i snun
Wych
stami
ie zeln
pundat
ciotki
wymanow
i skton
bioga. Zyl
ber wy
lwojgu
iego nly
in nly

dobroci
rachy
wa fani
podary
faniora
zysław
Dyby
niej uti
w czasie
spiesz
swej m
raji. ci
wszyst
skoro
kich
sionerow
tulaji
stuzalc
sü Day
go' sp
potraf
ka? a

dobrodusność i prawość, dopóki mowy nie ma o handlu i
szachrajstwa. Wiele z nich postępuje włościwie pod naz-
wą fantorów, którzy zarazem w hotelach zastępują miejsca gos-
poinary w przyjmowaniu gości. Usturność i ruchliwość taniego
fantora jest nadzwyczajną; taka bowiem jest w nim sprę-
żystość, gęstość i szybkość iż konarzą rzeczy niepodobnych.
Jeby przedmiot co go mieć zamierzał był gdzie najtajem-
niej ukryty, pomimo żyda fantora dać go odkryć i posiadać
w czasie jak można najprędzej. Skądby z tych fantorów
spieszby być najpierwszym. Do ogłarcowania ci w interesach
swej usługi; czynnici, gwałtowni, nie tracący nigdy głowy, szach-
rają ci i handlowe nadają swoim trybem. Zycia i ruchu
wzrostu, nieśledzą, albowiem wyniosłość i usiłowań;
skoro im się tylko ukaże nadzieja - janciego zarobku.

Z pomiędzy żydów Dynaburskich, reżyjskich i Lucy-
kich szczególnie na siebie ściągają uwagę tacy komis-
jonierowie, czyli faktory; jak tylko więc tam który żyd ty-
tułuje się fantorem - można być pewnym. Znaćć w nim
szachra i koczniaka, rozsądnego i niezmordowanego, który
się daje uwagę śmiało w janciej bańce okoliczności, choćby
go spotkać miało bogarda albo nienawist. Jancie
potrafi się rozmówić po polsku, po rusku, po niemie-
ku, a w Dynaburgu nawet cołowiec i po francusku, a

spełnionem - poruczeniu. także sobie zapłacić kilka złota
 za swoje przemyślenie, prędkość, dyskrecję, cierpliwość,
 wyrozumiałość, zgoda za wykorzystanie swojej cnoty. - „Niekoniecznie
 w pewnym targata w swoim francuskim - Dzienniku (porozumie)
 przyjdzie w jawniej chwilaowej ewolucji potrzeba usługi
 taniego rzyśca. To już byłym - trudno do niego się doczekać;
 gdyż od tej chwili należy on do was albo raczej wy należyce
 do niego. - Po odstąpieniu tego stopnia za wami na ulicy o 20
 kroków, o przysięgę was zgaduję czego potrzebujecie. Jeżeli
 kolwiek wchodząc tam on siada na progu, i spotyka
 go krzyk wyjęty - Stągżącogo was wzrokiem pełnym
 uwagowania? o. jakże rozróż. Typia na waszych schodach
 pod własnym powozem, usługując waszym stągżącym,
 wita się z posem waszym na ulicy; jest wszędzie i zawsze
 Wyprzedziliście go 20 razy najobelżliwiej, on wcale na to
 nie zważa. Odegnany czeka aż przyjdzie. Dzień, chwila,
 na przyszarżanie rzyśca. Ledwie myśl ta przegrzebie was
 o głowę, już on jest przed wami, jakby wyszedł z pod ziemi
 w pozycji żydowskiej, zgięty, nie to stojąc nie klęcząc,
 z jedną pokorną i nastawioną uchą. To właśnie
 jest triumf żyda okupionem moim cięśnieniem
 siłami dwi. Doby, ręką i poniżeniem, ledwie się
 donosi ręką słowem, już on słucha, i spędnia wszystko

punkt
ten bie
i poświę
monety
Turbie
oczu, r
i gotow
Go
rad od
nazy
kim h
miec
siękan
wynag
lucm
ra, c
nam
kram
który
sięka
izy na
kości
20 rub
podobny

47.

punktualnie wykreśnić i z uszanowaniem. Agdy nakreślił
ten biedny, brodaty, oszarpaniec - skurka, po tych trudach
i poświęceniach się, ukochaną swoją rodzinę nagrodzić, omę-
monetę która nim kierowała, która przysłała i w jej
skrzyni parę dni zostawał - widzieć że wzdriczanych jego
oczu, że was Tasiu. Abrahamu. i Izakowi. w sercu pociesza,
i gotów znów - wam pracę swą poświęcić za też samą cenę.
Ponieważ wdraż pracy i zatrudnienia jakim się ży-
rad oddać niewymaga' ciężkiego męczenia. siła ciała,
każdy wiec stara się jak może. o mijsu. faktora' w ja-
kimś hotelu czy tranżjemie, co znaczy być tam - faktotum,
miec z kim - do gadania, handlowania, biegania z po-
siłkami i. t. p. a to wszystko co najpięszniej i za małe
wynagrodzenie. Którzy wólcza się ze wszelkimi ma-
liozami przedmiotami handlowu, jako to, z odziera. sta-
ra, z kaprami nowemi, owocami, pierzianami, zapad-
kami i. t. d. imi znioś mają większe lub mniejsze
kramiki, są wreszcie i tacy, szerególni w Dynaburgu,
którzy w drzwi swego domu, albo nadrygnach i ulicach
siadają za małym stolikiem - wezłarskim - uszykowau-
szy na nim różne monety, których każdy zapas prze-
chozi nadawo 100 rubli, często zaś zostada' się - jankich
20 rub. w monecie - miedzianej, iż drwicie się przechodzi jak
podobny rzadobek wystarczyć może do przetrwania, jednego człowieka

Właściwiej całej rodziny. Wielu takich żydów Szwajc, podobnie
jak niektórzy z jednodzielnymi polskimi, i rolnikami ruskimi,
za farmerów, drudzy za posługaczów w domach bogatszych
żydów speculantów, a w ostatku. Stają się poganusami, bydłami
i wyrobnikami.

Wielkie ubóstwo i ciemnota w mieszkaniach sprawia,
że się żydzi narbytni odnawiają odziera podarte, Tach
= naniami i obrydlivym brudem. Skromność w odzieniu
wymaga z kąd inąd, tu i wiodzie, z wyobrażeń religijnych,
gdzie nawet dostatni i bogaci noszenie wskazanych tute-
= ziskich czy białych ubiorów za obrotu znowu, a żyd który
chciał być kulturalnym lub szlachetnym, wyrażony by został za
heretyka i nowatora, ten zaś który się swej brzozy śmiać do-
= kład krewi, miały ją sobie w życiu przyszłym, wyrażony
przez ciemnego wola.

Szeregów dwóch stron sąsiadów tworzy w tutejszych żydach wy-
jątkowo wyrażenie dwóch obrotów się między sobą rasy tego narodu. Na
lewej do jednej mają nos ostro subtelny, garbaty, rysy regularne
skóre, ciemne i kolor nie delikatny mieszaninę rumianości zdrowej
i chorobliwej białości miedzawej. Długość tej rasy prawnie w
ogółności są piękne, lecz delikatna, budowa ich ciała nie wy-
trzymuje prac twardej i niedostatku domowych. Na lewej
młodych jeszcze kobiet maluje się twarz smutny widać much

podobno
ruskich
tych
mi byd

prawa,
ta, Tach
w odrz
ijnych,
ch tice
a tory
taś za
miaś do
wyraza

ch wy
odm. a
regulac
i zdram
nie w
i, on wy
licach
oc mecha

nier n
pro
nier
In
Ston
nys
Swan
Surn
him
nini
is
Lem
Lem
gu
S
red
Lych
in
Lan
Lato
m
Jan
unio

niezłych, liwych zatrudnień; świat młodości szybko w nich
 przesłonięta a z czasem zakurzeniemi i brami i starych
 nieuchłinnych rysów starości trudno rozpoznać tych samych
 ludzi. Druga rasa ma coś mureyńskiego w sobie nos
 szorstki i płaski pranie, wągi miediste, szorstkie, marmu-
 rowe, sińcane, szary blade. Płaskie bez załamania; barwa
 ciemny szary lub szaro-modra, a szorstka, i rysy grube,
 surowe, brzoło miedziane, ale w późnym wieku nie jest szorst-
 kiem niestrawnością. Wzrostu są szpetni, a najbardziej
 niewiasty; stytłose w latach podstarzałych, rzadko się widzi
 w tych żydach dągi. W miastach żydowskich, jedno jest
 zabrakło osobliwie drzew żydowskich, żydowskich; w żadnym
 kraju nie ma w klasie żydów ubogich tylu zefi-
 gurewanych, kalekich. Oto co mówił brat w swoim obrazie
 żydów galicyjskich: — „Ojciec to niedola, ciotnica, jara
 niedra, jara niemo, głód i utrapienie gniewa się w
 tych wilgotnych, brudnych mieszaninach, żydów ubogich
 w miastach, gdzie często pól trzyna rodzin w półmiejscu
 bogatych, mieszka. Stłoczeni w jednym pokoju obrydłym
 słabo oświetlonym okryci Pachmanami i brudem, dotknięci chorobami,
 a do tego o głodzie i chłodem. ~~Co to za istota postać~~
 jara pstracenia tych jacych żydowskich opowie, godnych
 umieszczenia w jakim etnograficznym Muzeum, co się nawi-

jaż pod okry na żydowskich rynkach; ten, tylko może o tem
mieć wyobrażenie, co czytając opisanie Eskimosów czy też miesz-
kańców ziemi agnistej i nowej Hollandji. Niemniej
jednakże w Stowarzyszeniu mnogie osoby wygodniejszą mają sta-
nowić. Tytuł biednych niedźwiedzi żydów Galicyjskich, którzy
mogących za przedmiot badań temu, który chciał wiedzieć do
jakiego minimum, podobno życie człowieka, zredukować się mo-
że, lub do jakiego stopnia doprowadzić można. Zdaniem res-
towania Sachmanów w zimna - ciota; jak daleko można zgaszczać
i zatrzymać powietrze bez zadania człowieka śmierci; dale-
jok wychowywać dzieci bez odzioru, bielizny, grzebień, szcz-
etki, mydła, bez lekarstwa, bez lekarstwa i bez uczenia, z pomo-
cą jedynie wytworzy natury ludzkiej, która życie człowieka
z choroby do choroby i z niedzy do niedzy przeprowadza.

W powyższemu obrotu - wystawione jest także niedźwiedzi życie
ubogich żydów w Inflanckich polach. Jeden z tamtejszych
lekarzy, który przy zdaniu ścisłym charakterystyczny tych
żydów, przywołał między innymi interesującą uwagę
że, że tracą ich miedzy innymi (niepamięć), męczliwość i niedo-
waga.

(X) Kierownictwo bliżej nas podobne obrotu niedzy artystycznej w on-
je w okry w Londynie zwiastującym kwartał proletariatu i jego
świąt, męczącego, jęczącego, od naszych niedźwiedzi żydów. (Przytłumione)

o tem
for mied
wrestle
ja - stoj
Stoję.
wie do
ac. su - m
do - wry
- gressor
oi - ; daly
ia i stot
- i pom
r'owidza

rycie
mrych
z tych
uwagi
kałowat

nij a o
atu i b
Tomasa

mel, i.
mi ch
letnick
-cac' pra
-canie)
Ducza na,
pracy
w jace
Jehow
wydow
o praci
i pracy
pracy
granic
niico
Gora jae
saco
cno
pracy
pod
post
Lest

ne, i opychanie dzieci pokarmami sa. glownemi przyczyna-
mi chorob i przedwczesnej smierci. — Lale' Taczemie malo-
letnich, matkostwem. zanazuje prawo, i dazaja sie zawsze jes-
cie przesroczenia tego zakazu. Dodac tu trzeba zawczesna gne-
banie umarłych, i uwyczaj zacinania goły konającemu po-
duzka, aziby sie nie męczył, co wzrascie najjedynemu smierci
przyspiersze. Natomiast niektore inne ich uwyczaje sa lu-
dajac. Na przykład, w przedwiozku dnia poświęconego świątce
Jehowy, wzejstwie cześć miast i miasteczek wydzieranie przed-
kryjów zamieszkałe stawia widok, którego urzeczowi nie jest się,
oprac. nie zdole, kto tylko zgłębia i pojmuje z jaką wiernością
i przywiązaniem Żydzi zachowują święte obyczaje do swych
pracojów w Palestynie przyniesione. Przewodnik Kujera
granicznego. (Grenz botch w artykule o tym kraju, z nad inąd
nieco płocho napisanym, mowi o tem w te slowa: „przej-
szajac przez miasteczko widziac w każdym oknie, najuboż-
szego nawet domostwo, światło tyngramiennego lichtarza, a
około którego rodzina się zgromadza na przygotaniu
perennego chleba i karczajac smażonego, a miast, tego,
zodług dawnego zwyczaju, gospodyni przed wjeściem rodziny
postawia. — Łona i dzieci, wstrane' ciekawego, otaczają z
czczeniem: w miasteczku pana domu przystrojonego

52.
w blyższej - czarnej - jutowej suknie. ... Widny kramarz
który w ciągu dnia stał obok swojej krami stela
wchodzący po anality drzewny, posłanym chłopa, obiegami
i przeciwny zółdactwa, czuje się w domu, polowiczem i Dąga,
wznoszącym odwiecznej, świętej zapowiedzi, reprezentantem wy-
branego ludu. Tu jako i po całej ziemi polskiej, przepis
prawodawcy, i kłótni, i Gemary wyznaczają się, w całej
swej pierwotnej siłowości; tak więc gdy ucsta skroniona, gospo-
darz przytwierdza sobie do kota i rak tabliczki z drzewin-
giem przykazań, i bracia, twarz ku wschodowi i odmianna - mod-
ły. Tył znowy wchodzi do Synagogi nie inaczej, jak w rozważ-
nym wschodniego brzoja, śmiertelnym płaszczu, a podwójny
spisząc wieloznacznie przez ulicę, ministerka słysze wyłatujące
z krami ludu - najbardziej uciszającego na całej ziemi, wstę-
pen zwycięstwa. Mi kamora, baclim Jehowah? / który z ro-
zmiędzy bogów równym jest Tobie Jehowa? -

X

Miasto w Inflantach polskich, wyjąwszy część nowego
urzednictwa Dynaburga i także część nowo zabudowaną. Prze-
biega przy Stare Wawrzynskim, stacja - widno masy domów
urządowanych dość nieregularnie i słabych, wyglądają, aczyna
naprowadzić. Żydzi i górali, rozmienioniu zółdactwa.

I pomiędzy tej kupy mieszkań kilka domów rządowych, tył
dawnych urzędniców Polaków, i samotniejszych kupców Prusjan

17
Kramatt
stela
belgami
Laga
len ay -
vixipity
m catoy

a. gospo
vixipity =
ia - mod.
m vixipity
vixipity
m vixipity
m vixipity
m vixipity

monago
na. Pri
domdow
oxyma

tyler
trapejan

maja.

-rin. 20

-ha re

droop

parryb.

W.

Rupp.

ja. 20

m. cres.

alica

ruiny

hamie

i. crys.

W. n.

1/2 Dy

mistr

rien to

streg

c. W.

m. edl.

Sorte

(*)

hamie

maja: porząd miastowy; lecz w Dyńsburgu, części nowego przedmie-
scia, zdołano namieniać znacznych rozmiarów a. spodobać się tru-
ba ze skutkiem przecinających, to miasto w różnych kierunkach
drog żelaznych, w ciągu następujących lat dźwignięto auto mu nowych
przebudów gmachom.

W Łucynie jest tylko kilka znaczna domów i chaty, oraz
kupy, przechodzących się i opuszczonych mieszkańców, przypominają
jeżeli porządek miasta. W Łucynie i Krasławiu równie jak
w częściach Dyńsburga i Przewy, zwanych stare miasto gdzie
alicy, niebudowane, błotniste, odnowić obcy ma, przed sobą, obce
równy brzoła, i niedry (X) Przewy, zwarta, od zółta już lat ma,
namienia, przy stasie, wazownikiem twardość, części miasta, sucha
i cysta, co zapowiada jej przyszłość pomysłowa.

W Głuchach, położonych na miasto i miasteczko, następujące
1) Dyńsburg w powiecie. Jego imienia. Już w roku 1277 Al-
mistrz zakon, Marjański Otto von Prassburg (a podług
niektórych kronikarzy Prassburg) zbudował tu domy warowny
którego dziś załadowa kilka, obładowa rzeźbą miedzi.

a. Wjeżdżając na którym się ta twierdza, znowu wznosiła, znajdowała
w odległości dwóch mil ~~15 verst~~ w górę Dźwiny, od krakowiejskiej
fortecy dyńsburskiej, w obwodzie twierdzy powierzone (X). Test tu

(X) ~~Krasław~~ zdaje mi się na lipce załadowa, wznosiła twierdza
twierdza i dyńsbach na południe błotniste, kilka domów porządkowych

54.

wzgórza odosobnione. tuż przy brzegu, prawym rzeki w potoku
malowniczym; i lubo obecnie pokryte gruzem i żutką, z tamta-
żni. muru, nosi jednak miano „Wecada, pille„ (stary zamek).

Miejsc. to musiało być w owych czasach uwarowane jako stra-
żegiczne, i obronne, ponieważ wzgórze opasane głębokim
parowem a wierzchu, zaś murem obwodowym, wstąpił było
odpierać ztamtęjsia, szturm nieprzyjaciela, i nad to jeszcze
zamek panował nad Dunajem, sięgając w dół i w górę, jej biegu
na znacznej odległości. Wzrosty zamek rezydencja Komtu-
row dynaburskich, posiadał swój herb wyobrażający w polu, owy-
nym w poprzek przedzielonem, w części górnej: Matthaeus Basia z
tężem malowanym na tle między dwoma słupami, a w dolnej: postać ludzka
okryta, i podnosząca, łopami. zamek f. 8. W czasie badania tej
[X] Ruiny Dunaburskiego zamku, miało być swój herb, który z napisem doń: „

„Sigillum Commendatoris de Dunoborge„. Taka rozpisana, wycięta, nadruk
listów z lat 1398 i 1421, która doń C. P. Magister, Wasyula, Stawia, i komtanie Dynabur-
gium w Dunae Toland 3. wymienić. W tym czasie, zajmującym Wasyula, Stawia, i komtanie Dynabur-
gium z jednej strony, Ruskiej rycnie, wystawiając, widok starego dynaburskiego
zamku, obok tego rysunek pieczęci Komtu dynaburskiego, i spis potnijerzów
wielki pieniężni, ustrój ogół publiczny, spacerowy, z łodziem, na
rym, znowu mistrzostwo pieniężne, z łodziem, spacerem a przy tem
cudownie, potężnie, nad wielką, rzeką, wyznagradzając, lubowidowi
piękną, niezgodę, stapania, po strach, nie, komtanie Dynabur-

w potórnia
 z Tomasz
 mek.
 do strz
 xim
 nie by to
 jstote
 i biegi
 Horstia
 wotn owak
 Posna z
 ci ludzka
 ia tej
 to nota
 na nadwich
 kincii - Dumb
 in, is, si
 nabu iskiog
 wotni jstych
 m po th
 xy tem
 wni dani
 rpa: (Lima)

Swiss

go on

the by

tylno

the on

na-1

-leeny

a xhu

am-90

stili-1

x-tyj

O. D.

more

W. W.

x-100

x-100

x-100

x-100

x-100

x-100

x-100

x-100

x-100

x-100

x-100

Twierdzy czy też po podważeniu jej załadowaniu - dotychczas ma staję-
 go najardu. W. książęcia litewskiego Trajdena, w 1315 napaśnie-
 ta była, przez innego księcia litewskiego Witynasa, i nie
 tylko otudziła, zdobyła, lecz planu i murek, wreszcie zno-
 wa odbudowana. Gdy w 1403 Prussia Litwinie niepomysłny
 na Litwie, ucyliło najard i cofnęło się musili, wtedy wo-
 lecy W. ks. litewski: Witold, sięgał ich ogniem i mieczem;
 a zburzywszy i spalony Dynaburg wrócił bez przeszkody do
 swego domu z bogatemi łupami i rękocinami jęczmienia; lecz książęcy pom-
 stili się, nadar okazność najardem na Litwie, i wkrótce przystąpił
 do tej wyprawy, odbudowali w cześniej wielkiej Twierdzy, rennowane.

O Dynaburgu, grodzie Litewskim i polskim, nie wspominają
 wreszciej już z anabierziasis traktatu Wileńskiego z dnia 3°
 Września 1559° słowem, między innemi i ten samel Książęski
 z dobitkami wieloma poleciemu, w następstwie za kasa wojenne,
 został oddany przez hermistrza, potrzebnego obrony od Polak
 przeciw Rosji. Od tego czasu, pozostał Dynaburg we władza-
 niu Polski aż dopiero gdy W. książę moskiewski Iwan Wasi-
 lewicz, w najardzie na Inflanty południowe, 25 Lipca 1577,
 stanął pod tą Twierdzą, stało opatrzoną garnizonem i am-

x. dom twierdzy dynaburskiej, ułożony przez hermistrza, miasta Pygi
 Szwedów J. C. Schwartz. Według tego spisu, Kaspar Sieburg von Wsch-
 lingen (1559) był ostatnim dynaburskim namiestnikiem. (Pygi: Salsza)

niej, i dobył ją szturmem 11° Sierpnia t.r. po czym na
 Kruszbuzg pociągnął. Kaledani W. księża i wojakom się
 oddalił, wnet Polacy znowu twierdzę opanowali i wpadli do
 niej w nocy żołnierzy moskiewskich wycieli. Gdy rano ra-
 cym z otaczającymi go ludzmi narabyt uciec, więc w kilka
 lat później (1582) został ją dobył za roznawem króla Stefana
 Batorego, przeniesiony na to miejsce gdzie teraz jest
 cytadella. Od tego czasu, Dynaburg pozostał w rękach spo-
 łeczności Łotwi, nawet podczas wojny szwedzkiej w Inflantach
 przez księcia Karola / później króla Szwedzkiego Karola
 IX / na ostateczną wien. XVII w. dopiero zdobył go Inflant
 król Gustaw Adolf Szwedzki. Litwie, na most wojny. Po zdoby-
 ciu Rygi i miedzy innymi. Inflant był dowodził ze Szwedzkiej woj-
 niem; w grudniu 1625, pod Dynamynda, pociągnął w górę. Dwie
 ny i w Sierpniu stał się panem wszystkich warowni, jakie
 jeszcze, w mocy Polaków zostały a. w tej liczbie, a w tej licz-
 bie, i Dynaburga. Leżąc już w 1626 wpadła ta twierdza zno-
 wa, w ręce, Polaków, gdy oni wzięli do Inflant, Łemnie,
 Bergen, Seswegen i Kruszbuzg zdobyli bez oporu, które,
 w następnych 30 latach dwa razy od Szwedów (1635 i 1655)
 i raz od Prusjan (1658) szturmem zdobyte zostały.

Ławarę między Polską i Szwecją, sekoj Chiesni, 23 kwietnia
 1660, zostawił tę krainę z jej zamkami i grodnami Dynaburg

na
nem die
adisy do
lym ra
w dila
Hofana
jist
danie spo
Inflan tad
Kavola
flant
Pordoby
exem wroj
ode. Dwi
jani
m, tej list
dra. Tno
amdi,
Hidz
1655)
13 Nui
Synabur

ziem; Przemysla, Luceinem, Marienhausem i t d, w posiadaniu
 Polski. Po raz ostatni wojnie między Rosją i Polską w Andrus-
 -zowie, 30 Sierpnia 1667 oddał Polsce na powrót wszystko co od
 niej od Litwy oraz od Inflant południowych tj. Polakich działo
 w swoich rezech. Taki stan rzeczy trwał aż do podziału Polski
 w 1772. Gdy zatem, cesarzowi Katarzynie II. w 1792 r. obje-
 Inflanty. Polski urzeczono potrzeba odbudować twierdzę dynamebską. Nakon-
 czas założono na pozostałej stronie przedmостowego budowę mającą być
 360 sażen długości. W roku 1812 i w miesiącu Lipcu generał Andrius pier-
 wsi ostrzeliwał borschtownię, w. 14 dni potem Macdonald znowu
 "Właściwie" pozmiej, gdy warowna głowa mostu podarła się Andrus-
 towni, wzmiesiono twierdzę, fortecy dynamebską Cytaclle. Właściwie
 w tym czasie nadblamami napisać, dopiero w 1829 r. na miejscu zburzonej, została ta
 Właściwie przedmостowego autor się mylił, albowiem ten stan się, dy-
 meryj wot wysoki i długi wysypany z ziemi na prawym brzegu. Długość
 o dwieście metrów, w górę rzeki od miejsca, gdzie jest teraz przeka-
 most obli. Złoty wiat wie, na stronie, podług idziech i rozkazu. Wola Pa-
 torego, a podług Napoleńskiego usypali go Szwedzi; tradycyjnie zaś i zdo-
 -ni się, granicznymi zwanym był watem Wola. W Lipcu 1812 r.
 rząca, Dynamebska, błoniła się, na tym watem przetrwała oddzieleni kopy-
 su, uciętą, pływ i ca Długość ostrzeliwał go borschtownię i drugiego dnia
 podciągnął dalej, a pozmiej, że Michał Radziwiłł generał wygody
 kopysu Macdonalda, przeprowadzi się przez Długość, między Dynamebską

Fortyfikacja tej twierdzy po obu brzegach Dźwiny, położone są na
tem pływającym. Kolej Żelazna, prowadząca z Petersburga przez
Dynaбург do Warszawy i Królowca, na długim piętym most, wyżej
pływającego, przez Dźwinę, zbudowany według systemu mostów
okrętowych. +

Miasto liczy mniej jak 13000 mieszkańców / mylnie więc
w książce pogranicznym [Grenzboten] w artykule, nadpisanym
„Tallantys Polska”, liczba ta podniesiona do 20000. Budowle,
przestronne ulice, sześcienniki, domy nieliche, i ogrody zamieszkałe,
na brzegu Dźwiny, otoczone mnóstwem sadzonych różnemi, prze-
mianami gospodarskimi. Statków, przedstawiają widok jakby
wielkiego miasta. Właśnie Dynaбург jako miasto handlowe ma
sumy znaczenie: położenie jego nad Dźwiną i rozciągające
w różne strony koleje Żelazne, sprzyjają handlowi zamianom
który też ciagle się coraz lepiej rozwija.

Do właściwości wspaniałego zamku Krastawskiego należą
miasteczko tegor imienia, liczące 1500 i górę mieszkańców.

~~W tym miejscu. Probaby owoż. wzniesienia. Artykuł ten~~
~~też Dynaбургskiej rozpoczęły się dopiero w roku 1816 i na~~
~~nie niedychto już później rozpoczęto wst na Pałacu przy~~
~~zastawieniu tamy nad Dźwiną, w celu zabezpieczenia nowego~~
~~przebudowania od jej rozlewów wiosennych.~~

O starym zamku i o wale Pałacu obacz Rubona, tom
III str. 12 i dalsze.

na. Sa. m.

pa. p.

t. w.

mostow

nie

pisany

Budowe

instanc

nem. p.

ja. by

dlow. na

ogajac

nienemu

na. l.

nom.

ej. staj. f.

6. i. na. do

ego. p.

nowego

a. imi

Wro

sindlat

=the X

=ren a

xwile

Dynab

han

=gow D

=radie

prende

prawy

piaske

=biegaj

=nie bni

• Dwin

~~187~~ Jan

Jan Luda

i thone

minstred

manum

=wid P

na. utego

mad. rec

Wrona, 1558 Sterniczyn inflancki. Fürstenberg. dat to miejsce w po-
siadłości Engelbrechtowi Plumperowi, od którego potomków, w począt-
ku XVII wieku, przeszło ono na rodzinę Wolff von Lüdingschan-
zen a nowi ci posiadacze w XVIII wieku sprzedali to miasteczko
z wielką przysięgiąjącami doń dobrami sąsiadnemu Staroście
Synabudskiemu. Bróel Platerowi (*).

Wrona rozciąga się w położeniu malowniczym w podłach brze-
gow Dźwiny i w podającej doń rzeki Wronawki. Zakrety wielo-
rodnie, wielkiej rzeki tworzą piękne punkta widoku. Lewy brzeg
przedstawia ścianę wysoką uwieńczoną lasem szpilkowym, na
prawym zaś rozciąga się dolina brzościasta, wyłożona
piaskowatym dewonickim skłapienia dwiema przelazami prze-
biegającymi rzekami Tyk. przelaz się nieznaczających stromo-
ni brzozi dolone są przysięgiąjącami szkiełkami lasem szpilkowym.
Dźwina po pierwejym zakręcie, obława dwie obławy dźwiny wyp-
ływa się outoż znane myśli co do miasteczka Wronawki, biedy, albowiem
Jan Ludwik Plater nawiązał do Wrony, dobra (pożniej Wronawki) (zwaną)
i latami w r. 1796 umierając. Sławi swemu Konstancemu Ludwikowi Wronawki,
miasteczka Wronawki, nabył to miasteczko i Tyk nad Dźwiną, w miejscu
zwanym Wronawka, była to miasteczko i Wronawka. Konstancemu Lud-
wikowi Plater w drugiej połowie XVIII w. zbudował na przelazie dźwiny
na miejscu gdzie teraz stoi murowany, potym i Wronawki dźwiny
nad rzeką Wronawką. a nakoniec, zabrał budować miasteczko Wron-

py, i ratamyjcie, się, prawie, pod nątem, wrośniętym, doczaj dalej, swe, mi-
 ty, podmywając, coraz wyższy, strumień, i skalisty, brzeg lewy co
 nadaje, widokowi, wron, ten, większy, i brzeg prawy, płaski, najczystszy,
 jest, pięknym, się, bryłami, granitu; F. Pa. panującym, na
 całą, okolicę, wznosi, się, okazały, zamek, ze
 swym, obszernym, parkiem, i bujnemi, ogrodami, a stop-
 łaś, jego, w Dolinie, nad rzeką, rozciąga, się, gęsto, mies-
 teczko, tegoż, imienia, (Chłanie) jak, wokolinie, upadku, (P.
 i tym, grodem, wspomniany, Doktor, Dethold, tak, się,
 wyraził: „Strasław, wcale, się, nie, przyczepił, do, ry-
 -nia, (co, mu, wrażeń, przyjemnych, Janich, Dorn-
 walem, wędrując, przez, okolice, Inflant, polskich, a
 bawem, on, mi, przedstawił, upadłej, wsi, i z
 tego, dobrobytu. Przisiaj, Strasław, lichem, jest, ry-
 -wioskiem, gniazdem, „w, wędrowni, po, większej, części,
 budowlami, śród, których, minister, już, rozwałczył,
 lub, walących, się, domów, lepsze, przypominają, czas,
 lepsze, w, których, Strasław, w, stanie, pomysłowym, był,
 musiał, „w, które, z, tych, budowli, starzy, by, mogły,

~~Przez, lat, 20, do, roku, śmierci, jego, 1875, ciągle,~~
~~wzrastało, i, przy, obito, się, bieżącym, kosciół, murow-~~
~~wanym, (przeznaczonym, na, katedrę, inflancką, w, się, na,~~
~~spełniony, pałacem, rezydencyjnym, drugim, mniejszym,~~
~~kwadrantem, biblioteką, kwaterą, pięknym, w, środku, wielkiego,~~
~~ku, domem, i, kaplicą, siostr, miłosierdzia, i, kamienicą, dwupiętrową,~~
~~przy, rynku,~~

2a
mes
aug
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

za wzory objaśniające widok jakiego miasta po
trzesieniu ziemi. Rozważajmy te strasznej języny
wyglądają. Gdy jani dom nowy obok nich stoi, co czasem
się zdarza." (X) Lecz ponieważ to miasteczko ma być w
przeds. podniesione do rzędu miast powiatowych, jest
nadzieja że skoro znówu się rozwitnie.

Samen starożytny Kreutzburg (Kryz'borg) stanowił
na le. Drwiną, zbudowany jest na tem miejscu gorąstatej
twierdza warowna wzniesiona w roku 1231 przez Mi-
kołaja I biskupa rygińskiego, pod nazwiskiem Kreutz-
burg, a podług innego badania Kreutzburgspilis.
Do istnienia tego kamienia należy oraz i miasteczko
nad samą Drwiną, równie jako i nad Dabno od Swier-
ty, przy rygińskiej rzece. Relakcyj podane miasteczko
Kreutzburg czyli Harmanau. Utworzone miasteczko za-
mieszkałe są górami walców żydowskich, o których
miejscu często mówiono, że się zajmują rolnictwem

(X) Ten kamień wzory musiał w paradygmatu hipo-
chondrii przejeżdżać przez Krastaw. Gdy tam to miast-
eczko tak onopnie w rękach jego wyglądało. Krastaw
(którego nazwa od pol. słowa przesta) nie jest dziś wcale
w upadku, owszem w tym czasie przebiega podwojeńska
w nim. Słabo domów i sklepów. Wschłby mi doktor Głota
tędy uwarł gorą. miasteczko przywrało takiej wartości jak
jest Krastaw. prap. Hmacta.

i tylko z tego życia. Że w Sireutburgu uprawa roli
nie jest mową mieszkaniec, dość jest tam prajsi-
nolia, ażeby się o tem przekonac; w każdym bowiem
z tych nielicznych domów znajduje się kramik
tak malutki, iż może nie do pojęcia jak podobny ha-
del wyrywić może swego właściciela. Wewnętrzne
urządzenia domu i przedzielnica wskazuje na to
jak gdzie indziej nigdzie tutaj jest prosto handla-
mem.

Miasteczko Prell i Wyżnie w powiecie tym
nie Dynaburekim leżące, niższe jeszcze od Sireut-
burga. Słyną one miejscem. Prell miały w XV wieku
(1472) należeć do Hermistra Bernharda von der
Borch i jego następców, jak nieco wątpliwie do-
kumenta rodzinnej prelskiej archiwii wywołują.
Jeżeli to prawda, czy miało toby zasada kwestji
jakim sposobem naczelnikowi zakonu mogły się
w nagrodę dostać dobra przedzielnice (czego nie było
to nigdy przywilejem) i jakby rycerz mnich mógł
po sobie zostawić potomków? Najpodobniej więc
zasada ta omyłka. — Tuż przy miasteczku
wznosi się pyzany prelski zamek prebiterany

rawa rola

brzejsi

n. lowien

armii-

obny han

ietane)

ka i tu

handla

ia tym

) Kireuta

XV wia

Der

wie- Do

uprowoz

uwest

rozby s

ni b

snogt

wj. wie

ecnie)

iticzny

ang
za m

- quie
nycha
nowe
roku . .

Do wyso

u. Karpi

Dr. la-

. No

ozon u

sig. jedy

barne

Da qd

~~xx~~ . K.

Decem

capita

-cem. m

-czony m

-to i pr

przy os

Al i m

-ciana

i karm

angielskim ogrodem, oraz park w Anspachu u
zamkiem. w położeniu romantycznym. —

Kiścieczko wyszła z tego tylko względu nastu-
-guje na uwagę, że tu-żas też i model historycz-
-nych wiadomo-żyli niegdys' brat i siostra cesar-
-zowej Katarzyny I, którzy ze swemi rodzinami w
roku 1725 zostali sprowadzeni do S. Petersburga i wyprężeni
do wysonich Dostojenstw. Czy zaś wychowana w probaszce' głuchna
w. Karimburga cesarzowa Katarzyna urodzonym swym bracho-
-wita- z tej czołowej Infant polskiej, ówymi tego dotychczas nie dokona.

Nuż nacza, i w upadku chyłag się miasteczko Dagda, niisz-
-czon w czasie większej pożarem w r. 1868 roku, ówznaną
się jedyną pięknym położeniem i bezpośrednią bliznością ówznanego
-karna: którego pozostał obecnie. ten nazwany "zwierzętnic"
Dagdzienicki (x). —

~~Kiścieczko Dagda wzięło swoje nastanie lat temu 50.
-Dawniej nie. więcej tam. niż było jeno kościół z plebanją i
-szpitalniem, puł chat włościań i karczma. Stawczy się dzie-
-ciem małego miasteczka Dagdy, założonego kościół włościańskim przez ów-
-czonym kościół parafijalnym miasteczko, którego powstanie uros-
-to i przed pożarem. w r. 124 Domy mieszkalne,
-przez ówmi ulicami. i obieranym rynek, sklepów murowanych.
-Al i kramów drewnianych 20, Olsze, Jule, jwinna wło-
-ściana, trzy garbarnie, siwowarnie, fabryka wódek różnych
i karmu, do strasliwym karczma, karczma, kościół i~~

W powiecie mężyckim, miasto powiatowe
 Grzyba przy kolei żelaznej Petersbursko-Warszawskiej i nad rzeką Grzybą (Grizenne) liczy około 5000 mieszkańców. Pośród miasta na wzgórku, oblanym bieżącą wyjątkowo rzeką, stoi starożytny ruiny zamku rycerskiego zbudowanego w 1288 r. przez Czwana Wilhelma Schauerburga, w malowniczym wielce potężnym. Otaczają go twierdzą graniczącą spotykały też same losy co i Drugi w wojnie w tym kraju. Historycy Grzyba wywołują napady Drużyny Litewskiej i Litewskiej, a garnizon zamku tego ze swej strony czynił wyścigi nie raz jeszcze pomysłnie, w ośrodku zamku - kate. pancer. pogan. Lotyszów, strażając tanio utarcze z Drużynami moskiewskimi. - W 1559 r. kanon rycerski inflancki, przyciśnięty potrzebą

plebanji, domów chrześcijańskich 28 i żydowskich 16, ale już w tymże roku z liczby spalonych budynków zbudowano domów 33. Kapitał, obrotowy, wyrestaurowano sklepy murowane, a w ciągu lat 1868-1869, zwinione i przygotowane materiały do nowych budowli. Za lat parę, za Bóg pomoże, się będzie znowu uzbudować, i broń przestawia z którym się mierzyć nie ma broni, i w tych powiatach inflanckich - miasteczko mu nie dorówna
 przyp. Stomach.

wiatow

- Waw

ay okolo

gornu,

terez,

ranego

ga, w

t. twierd

rugii w

na wyty

uskiej,

cygii

zami

tanor

W 155

Botrze

le jui. w

dmow 33

izgu kim

ich bado

u, i bro

dninny

Porow

szuka
karnet
posia
wojew
staros
sjanie
Stefan
-szek.
o sur
rozwa
i sam
ma st
Ponog
-nych
w' nte
nazw
Do Ce
Gray
mieśc
podm
~~(X) Ob.~~
zami
misan
waro

szukania w Polsce strony przeciwko Rosjanom, co at
 sama. wzięci w zastaw Rzeczypospolitej, która w 1563
 posiadała go wierzyciel i utworzył się tak nazywane
 województwo polsko-inflanckie, miało mu tytuł
 starosty pogranicznego. W 1577^m zdobył go Ros-
 janie, lecz w 1582^m, w skutek zawartego z królem
 Stefanem Batorym rozejmu, ustąpił Polsce na zaw-
 -szek. — Później-czasu wojny między Szwecją i Polską
 o sukcesję (1656-1660) — Szwedzi zburzyli Brzeżę;
 rozwalony mur okalny i otoczą przestęły bez uporządku,
 i sam zamek zamienił się z czasem w ruinę stojącą
 na stani- mientorym — legendzie i baśniach (*).

Polak olwiski (1660) przegnał Polskę w między in-
 -nych posiadłości i Brzeżę, co trwało do 1772^r.
 w którym — całe dawne Inflanty polskie, tudzież tak
 nazwana prowincja — Białoruskie (Бѣлорусская область)
 do Cesarstwa rosyjskiego wcielone zostały.

Przy utworzeniu gubernii Witebskiej (w lipcu 1802)
 miejscina Brzeża, leżąca w stopy ruiny zamkowej,
 podmiścioną została do między miast powiatowych.

(*) Ob. w tomie. III Rubona, stron. 202, i 203, opisaniu
 zamku Brzeżaniniego w 1577^m r. wyjęte z antykuacji kom-
 misarzy królewskich, z którego widać że, jak na owe czasy
 warownia ta miała pewne znaczenie. — *prap. Tomasz.*

też gubernii; herb zaś swój otrzymała była
dawniej (w 1781), różniący się od witebskiego jeno
tym, iż w ostatnim pogoń wyobrażona nie na
pasistym ale na gronostajowym polu (гроностайово-
моще). Miasto niekiedy wkrada lądow z powodu ro-
zmieszczenia na głównej linii żelaznych kolei.

Winniejże! Długo mieszkać przystosować by to można
do miasta. Wielony nad Katla, z powodu założony
tam znacznych fabryk (XXX). Stwierdzić nieznacznie
jest miasteczko Wawrony coraz upadające; za to zamek wa-
rszawski godzi się uwagi z powodu licznej swej biblioteki
oraz gabinetu fizyki i historii naturalnej. Wawrony war-
to wspomnieć jest miasteczko Katla o kilkunastu domach
żydowskich, nad Katla (X).

W powiecie Łucznińskim miasto Łuczyn (po Łotw. Lūdzis) Łatwie jest położone nad jeziorami z których wypływa rzeczka Łūsa, liczy do 3000 mieszkańców. Nierozwinięte i obsiadujące miasto, obecnie bliżej jest upadku. Tu obok miasta na wzgórzu dostrzeć się jeszcze wzniesienia trzymające

(XX) ~~Główna twych fabryka Wilna~~ do lat już wielu nie wróci.

~~W Opisie narazmy, żywej duszy tam nie ma, a tamci paster
jest jeszcze jedna rzecz na tamtem miejscu 'Kronika
paryż. 'Kronika'.~~

była
go jeno
nie na

moem abo

woodu na

kolii.

to moza

atorony

racem

smek wa

oteki

wie war

Domna

tu. Lud

ptywa

one i

Smu. Su

ci. Trzy

nu wro

pasti

ata

F. Peter list n. 1. 18. 66
o 1000 3000 10000 100000
1000000 10000000 100000000 1000000000

je re
Wann

egzyp

strong

1859

wick

ther)

i. Dab

ta woj

solisko

- Sen. p

rji

rosta

Swan

- wojou

go mu

str. 69

si. pe

- wiony

pariw

miss

rozbi

ini

je ruiny zamku słubowanego przez Linna używanego
 Wannevar von Brüggem w 1339 r. W ciągu swych 280 letniej
 egzystencji twierdza ta wystawiana była na uciski tak ze
 strony litewskich - jako i ruskich Książąt. Był więc w roku
 1559 ta część "sawnego" państwa - zakoni inflackiego krzyżaków
 wiele od wojen rosyjskich cierpiąca, Hermistrz (Gottard Siet-
 fler) ustąpił ziemie łuczyskiej i Dobromi, oprócz Przekłaj-
 i Dobrych warowni, sirołowi Zygmuntowi Augustowi za kosz-
 ta wojny, w dwa lata zaś po tym - z całym województwem
 polsko-inflanckim - inkorporowanymi. Do Polski został.
 Ten fakt przywodzi między innymi i Karamzin w histo-
 rji Rosji, w tomie VIII na str. 175 i 182. O czasie tego
 zostawiał Łucz. posiadłość polską, aż go w 1577 r. zdobył
 Iwan Karyłowicz groźny ziemie zamkami usiłując za-
 -wojować Inflanty; w pięć lat atoli potem (1582) znowu
 go musiał powrócić Polska traktatem - (Karamzin, tom IX
 str. 69. i 150). W ciągu następującego wieku Łucz., stawsz
 się pogranicznym starostwem polskim, wiele razy wysta-
 -wionym był na napady już Rosjan - już Szwedów, z których
 pierwsi nie tylko fortyfikacji twierdzy stała stop jej ciężce
 ministerstwo zaburzyła; aż dopiero w 1772 r. ona przy pierwszym
 rozbiórce Polski inkorporowana została wespół z prowincja-
 mi białoruskimi i resztę tam nazwanych Inflant pols.

- nich do Cesarstwa rosyjskiego. Przy założeniu w 1778 r. namiestnictwa połockiego stara miejscina Łuczyn mianowicie została miastem powiatowem. Ukaz Monarszy 1796, który rozkazał namiestnictwa połockie i mohilewskie w jedną guberniją pod nazwą Białoruskiej (Бѣлорусская Губернія) a tej gubernii stał (31 grudnia tegoż roku) składał się z sześciu miast powiatowych w których było Łuczyn. (Полное собрание законовъ, т. XXIV, 424 17, 634, i 17, 702). Ukaz monarszy z dnia 20 lutego 1801 stał się na przedstawieniu Prządzącego Senatu o rozdzieleniu gubernii Białoruskiej na dwie osobne, Witebską i Mohilewską, skutkiem czego w etacie witebskiej mianowano Łuczyn miastem powiatowem tejże gubernii. - Później 1781 otrzymał Łuczyn swój herb osobny, z tego od herbu meryckiego różnicą, że w nim ten pogoń w pancerzu nie na gronostajowem, jak meryckiego, ale na czerwono i srebrno w pasy, jak witebskiego, ale na czarnem wyobrażona jest polu. —

W tymże powiecie - łuczyskim - są miścinie: Posin, Sander i Korsowna (zalewów - warto wspomnienia), ale Barymauz (Barinhausen), miasteczko mające zaledwie 200 mieszkańców zwraca na siebie uwagę przez to, że na jeziorze tegoż imienia jest wyspa na której

1778 r.

milanowa

1796 r.

miłki lew

10. 10 pyc

tegor roku

Dziś kł

. XXIV,

tego 180

natu o

. s. Wita

obscnij

ju guber

osobny,

pozon

niego, ab

go, ab

Posin,

ia), ab

- Latib

cia to,

ktorej

Znajd
Kary

ryg
nich

Gasp

bot

bo

Bo

lecz

nie

ta kom

ntomy

obwod

tom IX

musob

przy

to pow

Berni

poroc

nej ruin

rozwal

- meln

(X) Statu
Polni
Batu

Znajduje się zamieszka - Dawnego w Dędrzaju zamku klasztoru
 Marienhausen - zmurowanego w 1293ro przez arcybiskupa
 ryńskiego Jana von Der Lechte, a w roku 1509, po wielora-
 znych zburzeniach, zrestaurowanego całkowicie przez arcybiskupa
Jaspara - Linde. W roku 1559 przeszła ta warownia wesp-
 pół z przynależnościami jej ziemiami na własność. Przecypow-
 sętej polskiej, i przeciwstawiła się w starostwie (X). -

Prusjanie opanowawszy ją usiłovali się w niej utrzymać,
 lecz w 1577 r. zburzili fortyfikacje i mury obronowe zapadli w
 niewolę. W 1582 dostał się Marynauz przez traktat znowu Do-
 lakom, ale znowu po tym ucieczce mu przywrócić od Szwedów,
 który, w ciągu wojny śląskiej na porzątku XVIII wieku, mury
 obwodu do szczytu rozwalili (Karamzin, tom VIII, str. 13, i
 tom IX, str. 150. - Monopie obrożeń o Górnym - Górnym
 murów, imp. 62. u 63.). - Drużba rozbioru Polaki Marynauz
 przyłączony do Prusji, należał jako majątek prywatny
 do powiatu Lucynskiego wstążonego, od roku 1782, do gu-
 bernii wstążonej. Obecnie niestety, widać są same tylko
 pozostałości obłamki i gruz tej przed lat 30 ułomki jeszcze zachowa-
 nej ruiny zamku margnauzkiego, a po niej szarych bowiem ściach
 rozwalili ją chłopcy odbywając z niej materiał na wybudowanie go-
 - rni. -

(X) Ostatnim starostą margnauzkiem był Jan Hilzen, a po pierwszym rozbiore
 Polski (czarowi) ostatnia zarządca ogromnie te dobra (dobre) Generałowi
Reuterlinowi. - przyp. Tomara. -

(Dalej autor tego zwienu wytyka bardo sprawiedliwie: historyczny, geograficzny, statystyczny, etnograficzny i jeograficzny, jakich sie dopuscili pisarze Niemcy opisujacy Inflanty polskie, lecz my niewidzimy potrzeby umieszczenia w prezentacji naszym szeregow tych niemozacych sie przydac czytelnikom dla ktorych podjeliśmy te prace, ktorym uytowienie przez autora pisarza nie sa znani i najpodobniej czytaniu nie beda. Opuszczamy preto cały rozdział następny, schodząc do ostatniego periodu zamierzającego ten wielce zajmujący i bogaty w postrzeżenia różnorodny obraz tak nazwanych Inflant polskich). —

Nadmien (mówi autor) dodajemy uwagę że w niniejszej pracy naszej wszyskie daty czerpalismy z autentycznych źródeł, celem zaś naszym było wskazać w skróconym zwięzie doświadczenia tej krainki w obwodzie obszerniejszym. Pomimo wielorakich trudności spotykanych w tej pracy nie możemy się nadstoli uważać za dostatecznie obrabienie obranego przez nas przedmiotu; jedno to przyznać sobie pozwalamy w usatowianiu jej było stworzyć obraz ile tylko można do prawdy zbliżony. Dostateczną statystykę tego kraju dać było niemożliwe, raz iż wiadomości statystyczne umiędowe o tych powiatach Inflant polskich nie istnieją wcale, a powtórze iż mieszkancy nie oznaczali

wicelwie
 rane i
 opisuje
 miastka
 są przy
 , którym
 podobny
 komu us-
 so ten
 wzięty
 od siebie
 ten tyż
 i szkie
 Pomimo
 i moze
 rancgo
 forwala
 i moze
 i kraju
 styczne
 h nie
 onarsk

Peter had time 70-80
 time as same as
 ...

1. 1/2
1. 3/4
at 1000

tylko w tym względzie interesu, ile tego wymagało
 stworzenie statystyki z całą dokładnością. --

Przypisy są one nie
 były także przedrukowane.

